

İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA)

BALKANLAR'DA İSLÂM MEDENİYETİ
ULUSLARARASI ÜÇÜNCÜ SEMPOZYUM TEBLİĞLERİ

Bükreş, Romanya / 1-5 Kasım 2006

İstanbul 2011

POLONYA'DA TÜRKOLJİ ARAŞTIRMALARI VE KRAKOV TÜRKOLJİSİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Halil İbrahim Yakar*

Polonya'da Türklerle ilgili olarak yapılan çalışmaların tarihi eski devirlere kadar uzanmaktadır. Daha XI. yüzyılda Dinyeper'in ötesinde yaşayan, Türk soyundan gelen Peçenekler arasında misyonerlik çalışmaları yapıyorlardı. XIII. yüzyılın ortalarına doğru, Polonya Moğollar tarafından istila edildi. Altın Ordu devletinin çöküşü Lehistan-Litvanya devletinin bu ülke halkının meselelerine müdahale hakkına yol açtı ve bunu Tatarlar ile uzun süren bir ilişki dönemi izledi (Abrahamowicz 1984:123). Lehistan'ın Osmanlı Devleti ile ilk diplomatik teması 1414 yılına rastlar. Bu, Avrupa devletlerinin Osmanlı ile kurduğu ilk resmî görüşme-
dir (Jerzy S. Łakta:11). XIV. yüzyılın ikinci yarısı ile XVII. yüzyılın başı arasında Osmanlı'ya çok sayıda Polonyalı elçi gidip gelmişti. Bu elçiler Osmanlı ve doğu hakkında birçok haber ve bilgiyle ülkelerine dönmekteydiler.

Osmanlı İmparatorluğu ile Lehistan arasında resmî temaslar sırasında görev yapan ilk tercümanlar, ana yurtlarında Türkçe konuşan Polonya veya Litvanya uyruklu Tatarlar ve Ermenilerdi. XVII. yüzyılda resmî ilişkilerde görev alan tercümanlar, Osmanlı Türkçesiyle birlikte gerekli dilleri öğrenmiş olan Polonyalı-
lardı. Bunlar arasında en seçkini Sadı'nın *Gülistan*'ını Türkçe şerhinden Lehçe-
ye çeviren Samuel Otwonowski (ö.1642)'dir.

Türk dili ile uğraşan ilk Polonyalılarından biri Marcin Paszkowski'dir. Onun 1615 yılında yayımlanan *Dzieje tureckie i utarczki kozackie z Tatary. Tudzież też o narodzie, obrzędach, nabożeństwie, gospodarstwie i rycerstwie etc. tych pogan ku wiadomości ludziom różnego stanu pożyteczne. Przydany jest do tego dictionary języka tureckiego i disputatia o wierze chrzescijańskiej i za-*

* Yrd. Doç. Dr., Yagellon (Jagiellonian) Üniversitesi, Doğu Dilleri Enstitüsü, (Instytut Filologii Orientalnej), Türkoloji Bölümü

bobonach bisurmańskich etc. (Türk tarihi, Tatarlarla *Kozak*'ların tartışmaları. Putperestlerin ulus, âdet, tören, çiftlik ve şövalyelikleri hakkındaki bilgileri çeşitli sosyal mevkideki insanlara bildirmek için yararlı bilgiler. Hristiyan inancı ve Müslümanlar hakkında tartışmalar ve Türkçe Sözlük.) adlı eserinde Türkler ve Türk dili hakkında bilgiler mevcuttur. Bu eserin sonunda bulunan ve Latin alfabesiyle yazılmış 700 Türkçe kelimeyi ihtivâ eden Lehçe-Türkçe küçük sözlük, Türkçe öğrenmek isteyenlere yol gösteren basit bir kılavuz hükmündedir.

Türk dili ile ilk uğraşanlardan biri de, İslam dinini kabul edip Ali Bey adını alan Wojciech Bobowski'dir (1610-1675). Osmanlı sarayında tercümanlık yapan Bobowski, İncil ve Zebur'u Türkçe'ye çevirmiştir.

XVII. yüzyılın en iyi oryantalistlerden biri olan ve Polonya'da Meniński adını alan Lotaringya kökenli Franciszek Mesgnien (1620-1698), bir süre Polonya Kraliyet Kalemünde görev yapmıştır. Kral Jan Kazimierz'in tercümanlığını da yapan Meniński, önce Polonya kralının, sonra da Avusturya imparatorunun tercümanı ve sefiri olarak uzun yıllar İstanbul'da kalmış, bu arada Osmanlı Türkçesini kendi anadiline yakın bir başarıyla öğrenmiştir. Meniński Varşova'da Doğu Dilleri Okulunun kurulmasını teklif etmiş, o zamanlar Polonya'nın bütçesi müsait olmadığı için bu proje uygulanamamıştır. Meniński *Thesaurus linguarum orientalium turcicae, arabicae, persicae* adlı 1681'de Viyana'da bastırıldığı Türkçe sözlüğe Lehçe açıklayıcı notlar da koymuştur.¹

Doğuya artan ilgi ve gelişen ticaret ilişkileri doğuda daha çok kazanç elde etmek isteyen Avrupa ülkeleri arasında rekebele yol açmış, buna paralel olarak XVIII. yüzyılda İstanbul'da doğu dillerini öğreten merkezler kurulmaya başlanmıştır. Polonya'nın son kralı ve doğu hayranı olan Stanislaus Augustus'un teşvikiyle Stanisław Poniatowski tarafından 1766 yılında yaklaşık olarak 30 yıl varlığını sürdüreceği olan *Dil Oğlanları* (Jeunes de Langues) adlı Polonya okulu İstanbul'da açılmıştır (Abrahamowicz 1984:124). *Obserwacje polityczne państwa tureckiego, rzqdu, religii, sił jego, obyczajów i narodów* Varşova, 1787 (Türk devleti, hükümeti, dini, kuvvetleri, adetleri, milletlerine siyasal gözlemler) adlı eserin yazarı Józef Mikosza ve Stanisław Pilchelstein bu okulda yetişen kişilerdendir. 1793'te Polonya'nın Almanya, Rusya ve Avusturya tarafından parçalanması sonucu bu okul kapanmıştır (Dubinski: 100).

¹ Bu sözlük Prof. Dr. Mehmet Ölmez ve Prof. Dr. Stanisław Stachowski'nin çalışmaları sonucu Simurg yayınevi tarafından tıpkı basım olarak 2000 yılında yayımlanmıştır.

Avrupa'da doğu biliminin gelişme dönemi XIX. yüzyılının başlarına rastlar. Polonya'da doğu bilimi çalışmaları da o zamanlar Çarlık Rusyası toprakları içinde kalan ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra Litvanya sınırlarına dahil olan Vilnus Üniversitesinde başlamıştır. İki yıl boyunca Doğu'da bulunan, Arapça ve Türkçeyi çok iyi öğrenen Józef Sękowski (1800-1858) Vilnus Üniversitesinden mezun olmuştur. Türk kaynakları üzerinde yaptığı araştırmalar sonucu *Collectanea z dziejopisów tureckich rzeczy do historii polskiej służących*, Varşova, 1824-1825 (Polonya tarihi için Türk tarih eserlerinin tarihi) adlı iki ciltlik eserini yayımlamıştır. Ignacy Pietraszewski (1799-1860) Sękowski'nin hata ve eksiklikleri üzerinde de durarak *Nowy przekład dziejopisów tureckich dotyczących historii polskiej* Berlin 1846 (Polonya tarihine ait Türk tarihi eserlerinin yeni çevirisi) adlı araştırmasını ortaya koymuştur. Vilnus Üniversitesinde öğrenim gören sonra da Petersburg'da profesör olan ve Türk filolojisi ile uğraşan Antoni Muchliński (1808-1878) *Źródłosłownik wyrazów, które przeszły do naszej mowy z języków wschodnich* Petersburg, 1858 (Doğu Dillerinden Polonya diline gelmiş kelimelerinin kaynak sözlüğü), *Zdanie sprawy o Tatarach litewskich* Vilno, 1858 (Litvanya Tatarları ile ilgili rapor), *Chrestomatia osmańska* (Osmanlı yazarlarının eserlerinden seçmeler) ve *Wybór tekstów do nauki języka tureckiego* (Türk Dilini öğrenenler için seçme yazılar)'ı kaleme almıştır.

Józef Sękowski, Ignacy Pietraszewski ve Antoni Muchliński birlikte Yakut dili ve edebiyatı üzerine araştırmalar yapan Edward Piekarski (1858-1934), Polonya'nın parçalanma döneminde sürgünde bulunan ve Çarlık Rusyasında hayatlarını devam ettiren Polonyalı Türkologlardır (Dubiński 1990: 101). Ignacy Pietraszewski ve Józef J.S. Sekowski, Jan Rechman tarafından yayımlanan *Çuvaşça Lúgat*'in altyapısını oluşturan kişilerdir.

Prof. B. Baranowski Polonya ve Doğu ülkeleri arasındaki ilişkiler üzerine çalışmalar yürütmüştür: *Znajomosc języka tureckiego w dawnej Polsce* (Eski Polonya'da Türk dili), *RO*, 1939, C.14; *F.Mesgnien-Meninski et l'enseignemet des langues orientales en Pologne* Ibidem 1949, C.15; *Znajomosc Wschodu w dawnej Polsce* (Eski Polonya'da Doğu Bilgisi) 1950.

Bir Karaim Türk'ü olan Prof. Dr. Ananiasz Zajaczkowski (1903-1970) Krakow'da öğrenim gördükten sonra Varşova Üniversitesine geçmiş ve 1932'te Doğu Dilleri Enstitüsüne bağlı Türkoloji kürsüsünü kurmuştur. Kowalski'nin Karaimce çalışmaları esnasında görüp yanına aldığı ve yetiştirdiği A. Zajaczkowski'nin *Sufiksy imienne i czasownikowe w języku karaimskim* (Karaim Dilindeki İsim ve

Fiil Ekleri) 1932, adlı doktora tezi Karaim Türkçesi kelime yapımı çalışmalarına önemli bir katkı sağlamıştır. *Kelile ve Dimne*'nin Osmanlı Türkçesi çevirilerinin seçilmiş parçalarından oluşan çalışması *Studia nad językiem staro-osmańskim* (Eski Osmanlı Dili Çalışmaları) 1934'te Krakow'da yayımlanmıştır. Onun *Krótki wyklad gramatyki języka zachodniokaraimskiego: narzecze lucko-halicckie* (Batı Karaim Grameri Üzerine Kısa bilgiler: Luck-Halicz Dialektiği) 1931 adlı araştırması, onun Karaim edebiyatı ve folkloru üzerine yapılan ilk çalışmalardan dır. Lehçe'de kullanılan Türkçe kelimeler üzerine de çalışmalar yapmıştır.

Kırk yılı aşkın bir süre yoğun bir şekilde Türkoloji çalışmaları içinde bulunan Jan Reychman (1910-1975), içinde Macar, Roman, Balkan ve Türkoloji çalışmaları olmak üzere 400'ün üzerinde bilimsel çalışma yapmıştır. Tarih öğrenimi gören Reychman Türkoloji ile de meşgul olmuş ve Polonya-Türkiye tarihi ilişkileri üzerine yoğunlaşmıştır. Türkiye dışındaki Türk halklarının dil ve edebiyatlarıyla da ilgilenmiştir. Polonya'daki Türkoloji çalışmalarına ivme kazandırmış ve genişlemesine katkı sağlamıştır. Polonya ve Doğu arasındaki ilişkileri inceleyen yazarın ilk yayını (1930) XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde açılan Polonya okulu hakkındadır. Birçok makalesinde Doğu'da özellikle de Türkiye'de yaşayan Polonyalıları anlatmıştır: *Zycie polskie w Stambule w XVIII w* (XVIII. Yüzyılda İstanbul'daki Polonya Yaşamı) 1959; *Podróznicy polscy na Wschodzie w XIX*, Varşova, 1972 (XIX. Yüzyılda Yakın Doğudaki Leh Seyyahlar). Polonya hayatındaki Doğu etkisi üzerine de çalışmalar yapmıştır: *Znajomość i nauczanie języków orientalnych w Polsce w XVIII wieku* (XVIII. yüzyılda Polonya'da Doğu dilleri ve öğretimi), *Orient w kulturze polskiego Oświecenia*"da (1964), (Polonya aydınlanmasında Doğu kültürünün etkisi). Reychman'ın bazı çalışmaları edebi ilişkiler üzerine olmuştur: *Z dziejów polsko-tureckich stosunków literackich, naukowych i artystycznych* (Polonya ve Türkiye'nin edebî, bilimsel ve sanat ilişkileri) 1961; *Literatura polska w krajach Bliskiego Wschodu* (Yakındoğu ülkelerindeki Polonya edebiyatı) 1951; *Wpływy tureckie na sztukę polską w epoce rococo* (Rokoko döneminde Polonya sanatında Türk İzleri); *Księga podróży Ewliyi Czelebiego* (Evliya Çelebi'nin Seyahat Kitabı), 1969. XIX. yüzyılda Rusya'da sürgün hayatı yaşayan Polonyalı Türkologların çalışmalarını incelemiş, Rusya'da yaşayan Türk halkları ile beraber zaman geçirmiş ve şu çalışmalara imza atmıştır: *Piosenka baszkirska zapisana na wygnaniu przez Tomasza Zana* (Tomasz Zan tarafından sürgünde yazılan bir Başkır şarkısı) 1958; *Albina Kohna rękopismieny słowniczek wyrazów czuwaskich z lat sześćdziesiątych XIX w* (Albin Kohn tarafından 1860'ta yazılan Çuvaşça Kelimeler Sözlü-

ğü) 1973. Reyhman'ın Türkiye ve Türk halkları ile ilgili incelemelerinin yanı sıra tarih araştırmaları bulunmaktadır: *Dni świetności i klęski Turcji* (Türkiye'nin ihtişam ve yenilgi günleri) 1962; *Dzieje Turcji od końca XVIII w* (XVIII. yüzyılın sonundan beri Türkiye Tarihi) ; *Zarys dyplomatyki osmańko-tureckiej* (Osmanlı-Türk Diplomatikası El Kitabı) Varşova 1955; *Notatki księcia A. K. Czartoryskiego dotyczące jego studiów nad językiem tureckim* (Prens Czartoryski'nin Türkçe notları); *Historia Turcji* (Türkiye tarihi) 1975. Reyhman, *Szkice z dziejów orientalistyki polskiej* (Polonya şarkiyatının küçük hikayesi)ni de kaleme almıştır.

Dr. Stanisława Płaskowicka eski ve yeni Türk edebiyatı hakkında araştırmalar yapmıştır. İlk dönem Osmanlı edebiyatını incelemiş Kadı Burhaneddin ve Fuzûlî üzerine çalışmıştır. S. Płaskowicka *Beng u Bade* (1973) yi tercüme etmiş ve Sultan Veled, Şeyyad Hamza, Ahmed Fakih üzerine yazılar kaleme almıştır: *RO*, 1973, C.35, S.2. 'Beitrag zur Entwicklung des Reims in der turkischen Kunstliteratur' *RO*, C.27, S.1 adlı makalesinde (Türk edebiyatında kafiyenin gelişmesi)'ni incelemiştir. Płaskowicka Türk halk kültürü ile de meşgul olmuştur: 'Literatura ludowa" ve 'Przegląd Orientalistyczny" dergilerinde Türk halk edebiyatı, masal, bilmece ve atasözlerinin şekil ve içeriğini incelemiştir. 'Etat des recherches concernant la paremiographie et la paremiologie turques' *RO*, 1965, C.28, S.2, adlı makalesinde folklor araştırmalarından bahsetmiştir. 'Les lamentations ou agitations dans la creation populaire turques Zagadnienia Rodzajów literackich', 1966, C.8, S.2 makalesi ağıtlar hakkındadır. S.Płaskowicka *Historia literatury tureckiej* (Türk Edebiyatı Tarihi) ni üç profesör birlikte yazmıştır. Bu eser, üniversite öğrencilerine yöneliktir ve Türk yazarlardan seçilmiş metinlerden oluşmaktadır.

A.Zajaczkowski'nin öğrencisi olan Józef Sulimowicz (1913-1973) Varşova'da okumuştur. Kırım'daki Karaim dili hakkında bir makale yazmıştır: *Material leksykalny krymsko-karaimskiego zabytku językowego (druk z 1734 (1734 yılında yazılmış bir metinden hareketle Kırım'da konuşulan Karaim dili materyalleri)*; *RO*, 1972, C.35, S. 1.

Polonya Türkolojisi'nde filolojik çalışmalarının yanı sıra tarihle ilgili çalışmaları da bulmak mümkündür: *Z sidzylatów rumelijskich epoki wyprawy wiedeńskiej* Lwów-Konstantynopol 1912. (Viyana seferi dönemi Rumeli sicilleri)ni yayımlayan Jan Grzegorzewski (1850-1922) Polonya-Türk ilişkileri üzerine araştırmalar yapmıştır. Grzegorzewski Bulgaristan'daki iktisat içerikli Türk belgeleri üzerine de çalışmış, XVII. yüzyılda Balkan Yarımadası'nın iktisadî durumları

üzerine incelemelerde bulunmuştur. Onun *Ferman sultana Abdul Hamida z r. 1775 w sprawie wykupu jenców chrześcijańskich* Krakov 1913. *Księga Pamiątkowa J. Tretiaka* (J. Tretiak'ın hatıra kitabı) (Hristiyan tutsaklarını geri alma konusunda 1775 yılındaki Abdulhamit fermanı) ve Türkiye ile Polonya ticaret sözleşmelerini ortaya koyan 'Dwa fermany sułtanskie z w. XVIII' RO I: 2, 1916-1918, s. 297-333. (XVIII. yüzyılda iki sultan fermanı) makaleleri, Polonya-Türkiye ilişkilerinin tarihi seyrini ortaya koymaktadır. Grzegorzewski, Karaim dili ile de ilgilenmiş ve *Terecko-tatarski dialekt ro Galičji* (Galiçya'daki Türk-Tatar Dialektiği), *Caraimica jęzk Łach-Karaitóro narzecze południoroe (Łucko-halickie* (Leh Karaimlerinin Dili) adlı iki esere de imza atmıştır. İlk sayısı 1914'te çıkan ve Polonya'nın en eski ve en önemli doğu bilimi dergilerinden *Rocznika Orientalistyczny* yayımlanmasında büyük katkısı olmuştur.

Altayistik Profesörü olan Władław Kotwicz (872-1944), önceleri Rusya'da Türkoloji alanında önemli çalışmalar yapmış, 1924 yılında Polonya'ya dönmüş ve Lvov Üniversitesinde araştırmalarına devam etmiştir. Kotwicz, Altay dilleriyle ilgilenmiş, Altay dillerinin morfolojisi, sentaksı, sıra sayıları ve zamirleri konusunda çalışmıştır. Moğolca üzerine de incelemeler yapmıştır. *Altay Dilleri Çalışmaları* adlı kitabı da vardır.

A. Dubiński karşılaştırmalı Türk dilleri morfolojisi, Karaim dili ve edebiyatı ve Litvanya Tatarlarıyla ilgili çalışmalar yapmıştır: *Zagadnienia infinitiwu w językach tureckich* (Türk dillerinde Mastar); *Über die slawischen Einflüsse in der karaimischen Sparache* (Karaim diline Slav etkileri); *Phonetische Merkmale des Luck-Halicz Dialekten der karaimischen Sparache* (Karaim dili Haliç Diyalektiğinin Fonetik özellikleri); *Posłowicy i pogovorki traiskich karaimow* (Troki Karaimlerinin atasözü ve deyimleri).

Tadeusz Majda, Türk elyazmaları ve Türk sanatı ile meşgul olmuştur. *Problemy języka tureckiego XVII w* (XVII. yüzyılda Türk dilinin problemleri) adlı doktora çalışması, Polonya koleksiyonlarında bulunan bir metinden hareketle yazılmıştır. *Katalog Rekopisow Tureckich I Perskich*, Varşova 1976, adlı çalışmasında Polonya kütüphanelerinde bulunan Türkçe yazmalar hakkında bilgi vermiştir. Majda, Türk sanatı ve Türk kostümleriyle de ilgilenmiştir: 'Present State and Perspectives of the Studies of Otoman Turkish Linguistic Monuments in Phonetic Transcription; A letter by Sultan Mehmet III to King Sigismund III in Polish Transcription' RO, 1976, C.38; *Rozwój języka tureckiego w XVII wieku, rękopis z 1611 r.*, Varsova 1985 (1611'de yazılan bir metne göre XVII. yüzyıldaki Türk

dilinin gelişimi); *A Seventeenth Century Turkish Text in Latin Characters from a Polish Colletion* "I. Milletlerarası Türkoloji Kongresi, İstanbul 1979; 'An 18th Century Eastern Anatolian Dialect Recorded in Latin Characters', *Prilozi za Orientalnu Filologiju* 1980, C.30. Türk güzel sanatları hakkındaki incelemeleri de şunlardır: *Rysunki kostiumów tureckich z kolekcji króla Stanisława Augusta w Gabinecie Rycin Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie*, (Varşova'daki Üniversite Kütüphanesindeki Kral Stanisław August'un koleksiyonundaki Türk kıyafetlerinin resimleri) Varşova C.1, 1972, C. 2, 1978 ; *Die Blumendekoration der orientalischen Zelte in den Staatlichen Kunstsammlungen im Wawel in Krakau*, (Krakow Wawel Şatosundaki sanat koleksiyonundaki Doğu çadırlarının çiçek süslemeleri), *Akten des VII.Internationalen Kongresses fur Iranische Kunst und Archaologie*, Berlin 1979; *Turkish Motifs in Old Polish Carpets and Textiles*, I. Milletlerarası Türk Halı Kongresi.

Eugeniusz Zawaliński *Polska w kronikach tureckich XV i XVI w* Stryj 1938 (XV. ve XVI. Yüzyıl Türk kroniklerinde Polonya) adlı çalışmasında Türk kaynaklarındaki Polonya izlenimlerini izah etmektedir. Emilia Zajączkowska'nın Atatürk'ün kişiliği üzerine kaleme aldığı *Kemal Pasza* Varşova 1966, monografik bir çalışmadır.

Varşova'daki Türkoloji Bölümünün bir dönem başkanlığını da yürüten Stanisław Kałużynski, Yakut dili hakkında araştırmalar yapmıştır: 'Issledovanja po morfologii jakutskogo jazyka' *RO*, 1968, C.31, S.2 (Yakut dili morfolojisi üzerine araştırmalar); 'Etimologiceskie issledowanija po jakutskomu jazyku' *RO*, 1978-1986, C.39-45 (Yakut dili etimoloji araştırmaları); 'Jakutische Wortforschungen' (Yakut dili Morfolojisi), *CAJ*, 1962, C.7, S.3; Yakut dili ile Moğolca arasındaki ilişkileri araştırmıştır: *Mongolische Elemente in der jakutischen Sprache* (Yakut dilinde Moğolca unsurlar), 1961; *Jakutische Wortforschungen* ; *Miejsce języka jakuckiego w grupie tureckiej i jego stosunek do pozostałych języków altajskich* (Türk familyasında Altay dilinin yeri ve Altay dilleri ilişkileri); *Issledovanija po morfologii jakutskogo jazyka* (Yakut Dili Morfoloji Çalışmaları); *Die Yajutische Literatur* (Yakut Edebiyatı).

Kuzeydoğuda bulunan ve Türk dünyasının bir parçası olan Yakutlar Sibirya'da yaşamışlardır. Kuzeybatıdaki Polonya-Litvanya Karaimleri ile Yakutlar, Polonyalı Türkologların çalışma alanlarını oluşturmuştur. Prof. Stanisław Kałużynski, çok uzun zaman bu diller ile meşgul olmuş ve şu çalışmalara imza atmıştır: 'Die magisch-weissagerische Termonologie im Karaimischen', *UAYb*, 1965, C.36, S. 3-

4; 'Über die slavischen Einflüsse in der karaimischen Sprache', (Karaim dilinin Slav dillerine etkileri hakkında), *SSH*, 1969, C.15; 'Phonetische Merkmale des Łuck-Halicz Dialektes der karaimischen Sprache', (Karaim dilinde Łuck-Halicz lehçesinin fonetik unsurları), *RO*, 1978, C.39, S.2. Polonya -Litvanya Tatarları ile ilgili de birkaç makale kaleme almıştır: 'Zametki o jazyke litovskich tatar', (Litvanya Tatarlarının dili hakkında) *Voprosy Jazykoznanija*, 1972, C.1; 'Une legende des Tatares de Pologne', *Hommage a Pertev Naili Boratav*, Paris 1978. Türk dillerinin morfolojisi hakkında da makaleler yazmıştır: 'Zur Frage der verdoppelten Wortbildungen in der alttürkischen, Literatur', *Philologia Orientalis*, 1983, C. 5; 'Formy infinitiva tjurkskich jazykov', (Türk dilinde masdarlar), *RO*, 1985, C.4, S.2.

Dr. Danuta Chmielowska, Türk kadını ile ilgili çalışmalar yapmıştır: 'Początki tureckiej twórczości prozatorskiej w XIX w.', (XIX. yüzyılda Türk nesrinin başlangıcı), *Przegląd humanistyczny*, 1987, C.2; 'Emancypacja kobiety tureckiej', (Türk kadınının özgürlüğü), *PO*, 1975, C.1; *La femme turque dans l'oeuvre de Nabi, Vehbi et Vasif*, Varşova 1986.

Dr. W. Hensel, Osmanlı-Polonya ilişkileri üzerine çalışmış ve Polonya'dan Kırım ve Türkiye'ye giden askerler hakkında bir makale yazmıştır: 'Some Notes Concerning the Apprehension of Runway Slaves in the Ottoman Empire', *RO*, 1976, C.38.

Prof. Edward Tryjarski, Ermeni-Kıpçak dili ve eski Türk dili hakkında araştırmalar yapmıştır: 'Die armeno-kiptschakische Sprache und Literatur-ein Beispiel für kulturellen Synkretismus', *UAYb*, 1985, C.5; 'La litterature armeno-kiptchak', *Philologiae Turcicae Fundamenta*, 1964, Wiesbaden, C.2 s. 805-806; *Dictionnaire armeno-kiptchak d'apres trois manuscrits des collestons viennoises*, Varsova 1968-1972, C. 1-4; Les Noms De Personnes Dans Les Écrits Arméno-Kiptchak: Un Essai De Classification, *Actes Du Xie Congres International Des Sciences Onomastiques*, Sofia, 1972, s. 365-381; A Fragment of an Unknown Armeno-Kipchak Text from Polish Collections, *RO*, 38, s. 291-302. 'Les termes relatifs jeux de cartes dans le monde turc', *TKA*, 1976, C.15, S.1-2; 'A few Remarkson the History of Turkish Fruitgrowing', *MT*, 1977, C.3; 'Names for Monetary Units, Measures and Weights in Armeno-Kipchak Texts', *AAS*, 1982, C.16 , S.3. 'An Armeno-Kipchak Sermon by Anton Vartabed from the 17th Century', *Tractata Altaica*, 1976, s. 647-674; 'Der Zweite Brief Des Paulus An Die Korinther In Armeno-Kiptschakischer Version Und Seine Sprache', *Alta-*

ica Collecta, 1976, s. 267-344; 'The Confession of Anton Vartabed', *Studia Orientalia*, 47, 1977, s. 271-279; 'An Armeno-Kipchak Version of the Lord's Prayer', *Harvard Ukrainian Studies*, 3/4, 1979/1980, s. 896-901; 'How to Live to Be (at Least!) a Hundred and Twenty', *AOH*, 36 (3), 1982, s. 539-544; 'A Fragment of the Apochryphal Psalm 151 in its Armeno-Kipchak Version', *Journal of Semitic Studies*, 28 (2), 1983, s. 297-302; 'A List of Armeno-Kipchak Verbs Including Their Basic Grammatical Forms', *Bulletin of the Institute for the Study of North Eurasian Cultures*, 1984, s. 69-109; 'The Story of Holy Mariane in the Kipchak Language of the Polish Armenians', *JTS*, Harvard University, 13, 1989, s. 205-236; 'Armeno-Kipchak Advices about Growing of Fruits and Flowers', *Silk Road Studies*, V., s. 367-377; 'One More Sermon by Anton Vartabed', *AOH*, L (1-3), 1992, s. 301-320; 'Oguz (Ottoman) elements in Armeno-Kipchak // Acta Viennensia Ottomanica': Akten des 13. CIEPO – *Symposiums (Comité International Études Pré-Ottomanes et Ottomanes)* vom 21. bis 25. September 1998, 1999, s. 359-362; 'On the Importance Of Slavic Elements In Armeno-Kipchak Texts', *FO*, XXXVI, 2000, s. 343-351; 'Arabic and Persian Loan Words in Armeno-Kipchak', *Hasan Eren Armağanı*, 2001, TDK Yay., Ankara.

Tryjarski, eski Türk yazıtlarını araştırmak için 1962'de Moğolistan'a gitmiş ve şu çalışmalara imza atmıştır: 'The Present State of Preservation of Old Turkic Relics in Mongolia nad the Need for their Conservation', *UAJb*, 1966, C.38; 'Altes und Neues zur Enteshung der turkischen Runenschrift', *RO*, 1985, C. 45, S.1; 'Alte und neue Probleme der runenartigen Inschriften Europas' *Runen, Tamgas und Graffiti aus Asien und Osteuropa*, Wiesbaden 1985; 'Textes dela tradition orale des Turcs de la Dobrudja roumaine', *Studia Turcologica Memoriae Alexii Bombaci Dicata*, Napoli 1982; *UAJb*, 1987, C.7; 'Zwyczajne pogrzeboweludów tureckich', (Türklerde ölü gömme adetleri), *Permanent International Altaistte Conference*, Newsletter, 1978.

Teresa Nagrodza-Majchrzyk Türk milletlerinin tarihi hakkında çalışmalar yürütmüştür. *Geneza miast u dawnych ludow tureckich*, (Eski Türk milletlerinde şehir), Wrocław 1978; *Czarni Kłobucy* (Karakalpaklar), Warschau 1985. Polonya'da Türkiye ve Türkler hakkında genel bilgiler verilen kitaplar da yayımlanmıştır: S. Płaskowickiej-Rymkiewicz, M. Borzęckiej ve M. Łabęckiej-Koecher *Historia literatury tureckiej* 1971 (Türk Edebiyat Tarihi); Krystyny Poznańskiej, *Turecja stara i nowa* (Eski ve yeni Türkiye) 1970; Augusta Grodzicky ve Jan Alfreda Szczepański, *Ankarskie ABC* (Ankara Hakkında Her şey) 1972; Maciej Popki, *Góry pod księżycem* (Ay altındaki dağlar) 1974; Kira Gałczyńska-Kilańska,

Polacy w Półksiężycu (Hilal Ülkesinde Polonya) 1974. H. Serai Szapszał'ın, *Próby literatury ludowej Turkóro z Azerbajdzanu peskiego* (İran Azerbaycan'ındaki Türk Halk Edebiyatı Örnekleri) adlı eseri vardır.

Krakow Türkolojisi

1918 yılında Polonya'nın kaybettiği bağımsızlığını tekrar kazanması, ayrı ayrı bilim dallarında olduğu gibi doğu bilimlerinin, dolayısıyla da Türkoloji'nin gelişmesine sebep olmuş, Krakow, Vilnus ve Lvov'da Doğu Bilimi araştırmaları düzenli bir şekilde gelişmeye başlamıştır.² Polonya'da ikinci kuşak Türkoloji çalışmaları 1919 yılında, Krakow'da Jagiellonian Üniversitesinde Prof. Tadeusz Kowalski başkanlığında, Katedre Filologii Orientalnej (Doğu Dilleri Bölümü)nün kurulmasıyla hayata geçmiştir.³

Prof. Dr. Tadeusz Kowalski (ö. 1948)

Viyana ve Almanya'da öğrenim gören, Arap, Fars dili ve edebiyatı uzmanı olan Kowalski, Türkoloji alanında da çok iyi bir eğitim almıştır. Çok yönlü bir Türkolog olan Kowalski, Krakow'daki Türkoloji'ye kısa sürede uluslararası saygınlık kazandırmıştır. Kowalski, 1916 yılında yaralı Türk askerlerinin Avusturya hastanesinde kalmalarından faydalanarak Türk diyalektiği ve Osmanlı-Türk folkloru üzerine araştırmalar yapmış, topladığı zengin dil malzemelerini *Zagadki ludowe tureckie* Krakow 1919, (Türk Halk Bilmeceleri), *Ze studiów nad formą poezji ludów tureckich* Krakow 1922, (Türk Halk Şiirlerinin Formları Üzerine Araştırmalar) ve "Osmanisch-türkische Volkslieder aus Mazedonien" *Wiener Zeitschrift*

² İkinci Dünya Savaşından sonra Lvov Ukrayna, Vilno ise Litvanya sınırları içinde kaldığı için Krakow Polonya Türkoloji'sinin merkezi olmuştur (Tryjarski: 25). Polonya'da halen Varşova (Varşova Üniversitesi), Ponzan (Adam Miskiewicz Üniversitesi) ve Krakow (Jagiellonian Üniversitesi) şehirlerinde olmak üzere üç üniversitede Türkoloji bölümü bulunmaktadır. 1932 yılında Varşova Üniversitesi bünyesinde kurulan Doğu Dilleri Enstitüsü'nün ilk yıllarında Türkoloji bölümü henüz yoktu. 1935 yılında Ananiasz Zajączkowski başkanlığında Türkoloji 'Kürsü' olarak açıldı. 1939 yılında II. Dünya Savaşında Türkoloji'nin de bulunduğu enstitü binası bombalanınca derslere ara verildi. 1945'te Krakow'a gelen ve bir süre buradaki Türkoloji'de ders veren Zajączkowski, savaştan sonra Varşova'ya döndü ve Türkoloji'yi tekrar açtı. 1948-1049 öğretim yılından sonra Türkoloji çalışmaları bu defa bölüm olarak yeniden eğitime başladı (Tryjarski 1983: 27). Poznan'da Adam Miskiewicz Üniversitesi bünyesinde kurulan Türkoloji bölümü ise eğitimine 2002-2003 yılında başlamıştır.

³ Türkoloji ilk başlarda kürsü şeklinde Doğu Dilleri Bölümü'nün bir alt kolu olarak hizmet vermeye başlamış, daha sonraları ise müstakil bir bölüm haline gelmiştir. Doğu Dilleri Bölümü 1964 yılında üniversitenin 600. kuruluş yıldönümünde *Enstitut Philologi Orientalia* adını almıştır.

für die Kunde des Morgenlandes XXXIII, 1926, s.166-231, adlı makalelerinde bir araya getirmiştir.

Sonraki yıllarda Anadolu'nun içlerine kadar gidip orada hem dil-edebiyat (halk şarkıları, bilmeceleri) hem de folklor-etnografik alanında malzemeler toplama fırsatını elde etmiştir. Türkiye'ye birkaç kez bilimsel seyahat yapan Kowalski, birikimlerini *İslâm Ansiklopedisi*'nde "Osmanisch-türkische Dialekte", C.IV, Leiden 1931, s.991-1011'de yayımlamıştır. Bu konuyla ilgili "Einige Probleme der osmanisch-türkischen Dialektforschung", *RO.*, VII, 1931, s.264-280; "Türkische Volksrätsel aus Kleinasien" *Archiv Orientalni*, IV, 1933, s.295-324 adlı derlemelerini yayımlamıştır.

Kowalski, Türk şivelerinin Anadolu'nun dışında da varlıklarını sürdürdüklerinden hareketle araştırmalarını sadece Anadolu ile sınırlandırmamış, Türk şivelerini Kuzey-Doğu Bulgaristan'da araştırarak sonuçlarını *Les Turcs et la langue Bulgarie du Nord-Est* Krakov 1933, monografisinde ve "Türkische Volksrätsel aus Nordbulgarien" *Festschrift für Georg Jacob*, Leipzig 1932, s.128-145 ve "Ringkämpfe bei den Balkan-türken" *Annali del Instituto Superiore Orientale di Napoli*, N.S.I, Roma 1940, s. 163-175 makalelerinde yayımlamıştır. Romanya Dobruca'sında Türk ve Tatar köylerinde yaşayan halklar üzerine de çalışmıştır: "Les éléments ethniques turcs de la Dobroudja" *RO.*, XIV, 1939, s.66-80; "balkanskim Turci", *Kniga o Balkanu*, I, Belgrad 1936, s.179-186; "Les Turcs balkaniques", *Revue Internationale es Etudes Balkaniques*, I - II, 1936, s. 420-430.

"A propos du Codex Cumanicus", *RO.*, VI, 1929, s.210-215 ve "Wyrazy kipczackie w języku Ormian polskich" (Polonya Ermenilerinin Dilinde Kıpçak Kelimeleri) *A book in the Memory of Shapshal*, 1938, adlı makalelerinde Kıpçak dil grubu ile uğraşan Kowalski, Kıpçak grubuna ait olan Polonya Karaim Türkçesi⁴ hakkında araştırmalar yapmıştır.

Kowalski'nin, Karaim dili üzerine araştırmaları içeren *Karaimische Texte im Dialekt von Troki* adlı ana eseri, Polonya Bilimler Akademisi tarafından 1929 yılında yayımlanmıştır. Bu araştırma Türkoloji incelemeleri arasında önemli bir değere sahiptir ve onun sayesinde Kıpçakça araştırmalarında Polonya Türkolojisi, Türk Bilimi incelemelerinde ilk sıradakini yerini korumaktadır. Türkoloji ça-

⁴ Polonya'da, bu alandaki ilk çalışmalar Jan Grzegorzewski (1846-1922)'ye aittir: "Ein türk-tatarischer Dialekt in Galizien Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften in Wien", *Philosophisch-Historische Klasse*, CXLVI, Wien 1903, ve "Caraimica Język Łach-Karaitów (Leh-Karaim dili)", *RO.*, 1-2, (1916-1918), s. 252-296.

İşmaları için Karaim dilinin önemini tam olarak kavrayan Kowalski, Haliç, Troki ve Vilnius'daki Karaim Türklerini birkaç ziyaret etmiş çalışmalarını bu dil üzerine yoğunlaştırmıştır. Karaim araştırmalarını içeren şu çalışmalara da imza atmıştır: "Pieśni obrzędowe w narzeczu Karaimów z Trok" (Troki Karaim Dialektiğindeki Ritüel Şarkılar), *RO.*, sy.3, 1926; "Przyczynki do etnografii i dialektologii karaimskiej" (Karaim Etnografisi ve Dialektiğine Katkıları), *RO.*, sy.5, 1929.

Kowalski, "Sir Aurel Stein's Sprachaufzeichnungen im Äjnallu-Dialekt aus Südpersien", *PAU*, nr 29, Krakov 1937, makalesinde Türk dil ailesinin Doğu İran'da konuşulan äjnallu diyalektiği üzerine yazmıştır. Eski Türk yazıları ile de özellikle A.V. Gabain'in ölümünden sonra yayımlanan *Türkische Turfantexte*, Berlin 1959'de Turfan yazmalarıyla da uğraşmıştır.

Kowalski, Türk dilinin genel meseleleri üzerine de verimli araştırmalar yürütmüştür: "Zur semantischen Funktion des Pluralsuffixes -lar -lär in den Türkspachen" *Prace Komisji Orientalistycznej PAU* nr 25, Krakov 1936, makalesi Türk dilindeki çokluk ekleri meselesiyle ilgilidir. Dikkate değer bir diğer makalesi de "Próba charakterystyki języków tureckich" (Türk Dilleri üzerine denemeler), *Myśl Karaimska*, N.S.I, Wrocław 1946, s. 35-73'dir.

Türkiye'deki bilim çevreleriyle de ilişkilerini canlı tutan Kowalski'nin birkaç çalışması Türkçeye çevrilmiştir. Türkiye'ye yaptığı seyahatlar sonucu kaleme aldığı *Turcja powojenna* Varşova-Krakov 1925, (Savaş sonrası Türkiye) adlı genel okuyucuya hitap eden popüler kitabı, I. Dünya Savaşı sonrasında Türkiye'de meydana gelen değişiklikler hakkında bilgiler vermektedir.

Polonya dilindeki Türkçe kelimeler hakkında da çalışmalar yapmıştır: "W sprawie metodologii badań zapożyczeń tureckich w językach słowiańskich" (Slav Dillerindeki Türkçe kelimeler üzerine araştırma yöntemleri hususunda), *Sbornik Prací I. Sjezdu Slovanských Filologů v Praze 1929*, Prag 1932, s.554-556. Bu makaleleri, *Studia orientalistyczne z dziejów słownictwa polskiego*, Wrocław 1953, (Polonya kelimeleri tarihi üzerine araştırmalar) da bir araya getirmiştir.

Kowalski'nin görüşleri, genel olarak Türk bilim adamları tarafından yazılan birçok makalede, Türkoloji çalışmalarının gelişimi için hatırı sayılır bir önemde kabul görmüştür.

Prof. Marian Lewicki (1908-1955)

Prof. Marian Lewicki, Krakov'da eski Türkçe dersleri vermiş ve Altay dilleri üzerine çalışmıştır. Türk ve Moğol morfoloji problemleri üzerine araştırmalar yürütmüş ve "Turcica et Mongolica" RO., 15, 1949 adlı makalesini neşretmiştir. 1519'da Kral I. Sigismond'un Polonya Ermenileri ile ilgili olarak kabul ettiği Kanunlar Kitabı'nın Kıpçak Türkçesi ile yazılmış metnini, R. Kohnova ile birlikte yayımlamışlardır: "La version turque-kiptchak du 'Code des lois des Armeniens polonais' d'après le Ms. No 1916 de la Bibliothèque Ossolineum", RO., 21 (1957), s.153-300; 'La Terme Nēmič 'Polonais, Latin, Européen' Dans La Langue Kiptchak Des Arméniens Polonais', *Onomastica*, 3 (2), s.249-257; 'La Version Turque-Kiptchak Du "Code Des Lois Des Arméniens Polonais" D'après le ms. N 1916 de la Bibliothèque Ossolineum', RO., 21, s. 153-300.

Dr. Władysław Zimnicki (1897-1979)

Dr. Władysław Zimnicki, Vilnius'ta doğmuş, 1918'de Kiev'de Yakın Doğu Enstitüsünde öğrenime başlamıştır. 1920'de Krakov'da Doğu Dilleri Filolojisinde T. Kowalski'nin öğrencisi olarak Türkçe, Arapça ve Farsça öğrenmiştir. 1920'de Dobruca'ya, 1925'te Türkiye'ye gitmiş, İstanbul'da Polonya konsolosluğunda çalışmıştır. 1946-1949 yılları arası Wrocław'da⁵ Türkçe öğretmiştir. 1949'da Krakov'a gelmiş ve Türk-Osmanlı diplomasisi, paleografya ve Türkçe gramer konularında dersler vermiştir. Aynı zamanda eski Türk edebiyatı da okutmuştur. 1951'de "Dokumenty tureckie do dziejów Polski według zbioru Feridun Beya Münşaat-üs-selatin z XVI-XVII" (Feridun Bey Münşaatına göre XVI-XVII yüzyıl Türk belgelerinde Polonya tarihi) adlı teziyle doktor olmuştur. Öğretici amaçlı olarak *Wybor tekstów tureckich, Opowiadania Chodży Nasreddina* (Türkçe metinler derlemesi – Nasreddin Hoca hikâyeleri), Warszawa 1951; *Tureckie pismo divani* (Türk divani yazısı) Krakow 1951 ve *Pismo starotureckie* (Eski Türkçe'nin Yazısı) Krakow 1952, adlı eserlerini yayımlamıştır. "Jarlyk Maksud ben Selamet Girej Chana z r. 1767", (Maksud ben Selamat Giray Han'ın 1767 Tarihli Yarlığı) RO., 8 (1934), s.161-166; "Turecko-Mongolska chronologia", *Nauka i Życie*, II, nr 9 (12) Wrocław 1946, s.298-308. adlı makaleleri de mevcuttur.

⁵ 1945 yılında Wrocław'da açılan Doğu Bilimleri Enstitüsü'nün ilk yıllarında Türkçe bölümü de mevcuttu. Varşova'dan gelen Ananiasz Zajączkowski burada dersler vermiştir. 5 yıl eğitim veren Türkoloji 1951'de kapanmıştır. Bu yıllar içinde Türkoloji'de bir dr. tezi ve bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.

Dr. Jerzy Lisowski

Dr. Jerzy Lisowski, XVIII. yüzyılda Polonya-Türkiye ilişkileri hakkında makaleler yazmıştır: "Quelques remarques sur la mission de Mehmet Aga en Pologne (1707)", I/1, 1959, s.46-56; "Deux documents turcs concernant l'ambassade de Samuel Górski à la Porte Ottomane (1707)", *FO.*, V, 1963, s.89-96. Türk dillerindeki fiil sistemi üzerine araştırmalar yapmış ve 1964'te "Çuvaş Dilindeki Hareket Fiilleri Üzerine" adlı doktora tezini savunmuştur. Diğer çalışmaları:

- "Z badan nad stosunkami polsko-tureckimi w latach 1704-1717", *Sprawozdania z posiedzen Komisji PAN Oddzial w Krakowie* 1959, nr 1 s.91-94 (1704-1717 Yıllarında Polonya-Türkiye İlişkileri Araştırmalarına Dair).
- "Zur Frage der turkischen Polenpolitik der Jahre 1704-1714", *FO.*, XII 1970, s.125-139.
- "A propos d'un échange des prisonniers entre le sultan Ahmet III et Charles XII, roi de Suède", *FO.*, XIV, 1972-1973, s.289-292.
- "Zur Klassifizierung der Zusammensetzungen von Zeitwörtern der Bewegung im Tatarischen und im Baschkirischen", *FO.*, XV, 1974, s.141-147.
- "Zusammengesetzte Verba der Bewegung im Tschuwaschischen", *FO.*, XIV, 1972-1973, s.155-159.

Dr. Teresa Ciecierska-Chlapowa

Dr. Teresa Ciecierska-Chlapowa, XVIII. yüzyılda Türk-Polonya ticaret ilişkileri üzerine bilimsel araştırmalar yapmıştır. Orhan Asena'nın oyunlarındaki sosyal sorunlarla da ilgilenmiştir. Tomasz Habraszewski ile birlikte Evliya Çelebi'nin Afrika hakkında anlattıklarını ele alan makaleler yazmış ve şu çalışmalara imza atmıştır:

- "Episode de tutelle ottomane au bénéfice des marchands turcs à l'étranger (XVIIIe s.)", *FO.*, VII, 1966.
- "L'Affaire Czarnocki. Une contribution à l'histoire des relations commerciales polono-turques en 2- éme moitié du XVIIIe siècle", *FO.*, IX, 1968.
- "Echanges commerciaux entre la Pologne et la Turquie au XVIIIe siècle", *FO.*, XIV, 1973.
- "Contribution à l'histoire des rapports de frontière entre Pologne et Turquie", *FO.*, X, 1968, s.245-252.
- "A propos d'une question litigieuse concernant les relations entre Pologne et Turquie à la frontière de Dniestre (XVIIIe s.)", *FO.*, XI, 1969, s.71-78.
- Wybor tekstow z literatury tureckiej od okresu tanzimatu do poczatkow Republiki, Krakow 1982 (Tanzimat'tan Cumhuriyet Başlangıcına Kadar Türk Edebiyatı Metinleri Seçkisi).

- "Episode de tutelle ottomane au bénéfice des marchands turcs à l'étranger' (XVIIIe siècle.)", FO., VII, 1966, s.314-320.
- "L'Affaire Czarnocki. Une contribution à l'histoire des relations commerciales polono-turques en 2-ème moitié du XVIIIe siècle", FO., IX, 1968, s.290-298.
- "Contribution à l'histoire des rapports de frontière entre Pologne et Turquie", FO., X, 1968, s.245-252.
- "À propos d'une question litigieuse concernant des relations entre Pologne et Turquie à la frontière de Dniestr XVIIIes.", FO., XI, 1969, s.71-78.
- "Échanges commerciaux entre la Pologne et la Turquie au XVIIIe siècle", FO., XIV, 1972-1973, s.261-287.
- "Karagoz comme inspiration pour un dramaturge de la Turquie contemporaine", RO., 1982-82, sy. 42, s.23-33.
- "Attaque des Espagnols contre Alger en 1775 d'après Tibr al-masbuk fi ğihad-i ğuzat-ı Ğezair wa'l-muluk", FO., XVII, 1976, s.101-116.
- "Attaque des Espagnols contre Alger en 1775 d'après Tibr al-masbuk fi ğihad-i ğuzat-ı Ğezair wa'l-muluk", FO., XVIII, 1977, s.49-64.
- "Attaque des Espagnols contre Alger en 1775 d'après Tibr al-masbuk fi ğihad-i ğuzat-ı Ğezair wa'l-muluk", FO., XIX, 1978, s.79-91.
- "Extraits de fragments du Siyahatname d'Evliya Celebi concernant l'Afrique Noire", FO., VI, 1964, s.239-244.
- "L'Affaire Czarnocki". Une contribution à l'histoire des relations commerciales polono-turques en 2-ème moitié du XVIIIe siècle", FO., IX, 1967, s.290-298.
- "Table de l'onomastique orientale dans les mémoires de R. S. Pilsztyn née Rusiecka (XVIII s.)", FO., XXIX, 1992-1993, s.65-69.

Prof. Dr. Jan Ciopiński (1938-)

Prof. Dr. Jan Ciopiński çalışmalarına Orhun Kitabeleri'ndeki bileşik fiil yapılarını incelemekle başlamış ve "Les Formes composées du verbe dans les inscriptions en honneur de de Kül-Tägin et du Ton-yuquq", FO., VI, 1964, s.55-96. makalesinde bu konuyu işlemiştir. Kesik Baş hikayesinin orijinal metni ile Fransızca çevirisini karşılaştırmış, Folia Orientalia XI, 1969, s. 79-88; XII, 1970, s.61-68; XIII, 1971, s.9-13'te yayınlamıştır. 1973'te doktora tezi olan "*Księga Porad* (Risalet'ün-Nushiyye)'yi savunmuştur. Halen eski Türk edebiyatı dersleri vermektedir.

- "Elementy retoryczne w Kanuni Mersiyesi Bakiego" Rozprawa habilitacyjna, nr 70, Krakow 1982 (Baki'nin Kanûni Mersiyesi'nde Retorik Unsurlar: Doçentlik tezi)
- "Remarques sur les constructions syntaxiques du type büllbül öten yer et leur réalisation dans la langue turgue", FO., X, 1968, s.59-63.

- "Le traité de Bons Conseils de Yunus Emre I, traduction et remarques", FO., XVII, 1976, s.117-140.
- "Le traité de Bons Conseils de Yunus Emre II, traduction et remarques (suite)", FO., XVIII, 1977, s.65-85.
- "Le traité de Bons Conseils de Yunus Emre III, commentaire et bibliographie", FO., XX, 1979, s.77-96.
- "Les dernières études soviétiques concernant la zone de l'Asie Centrale", FO., VII, 1965, s.320-322.
- "Yunus Emre et Alighieri Dante" FO., XXIX, 1992-1993, s.71-72.

Prof. Dr. Stanisław Stachowski (1930-)

Bir Slavist olarak Türkoloji alanında da kendi kendini yetiştiren Stanisław Stachowski, Yagellon Üniversitesi Slav Dilleri Bölümünden 1956'da mezun olmuştur. 1961'de *Sırp-Hırvatça'da yabancı ekler* adlı teziyle yüksek lisansını tamamlamış, 1967'de *Język górnołużycki w 'De originibus lingua Sorabicae' A. Frencl'a (1693-1696)* (A.Frencl'in (1693-1696) 'De originibus lingua Sorabicae' Eserindeki Üst-Sırpça) adlı teziyle doktorasını tamamlamıştır. Türk dilinin Güney Slav dillerine olan etkisini ortaya koyan "*Fonetyka zapożyczeń osmańskotureckich w języku serbsko-chorwackim*" 1975 (Sırp-Hırvat Dilinde Osmanlı-Türk Kelimelerin Fonetigi) adlı teziyle doçent olmuş ve bu çalışmasıyla bilim dünyasının dikkatini çekmiştir. 17 kitap 60'tan fazla makaleye imza atan, Altay, Ural ve Slav dilleri uzmanı olan Stachowski⁶ aynı zamanda Dolgan dili ile Yakutça üzerine de ciddi çalışmalar yapmıştır. Türk-Slav dilleri karşılaştırmaları çalışmalarında çok başarılı olmuştur. Slav dillerindeki Türkçe kelimeler, Osmanlı Türkçesindeki Arapça kelimeler konusunu işleyen yayınlar kaleme almıştır: "*Studia nad chronologią turcyzmów w języku serbsko-chorwackim*" Krakov 1982, (Sırp-Hırvat Dilinde Türk Kelimelerin Kronolojisi Üzerine Araştırmalar); "*Studia nad chronologią turcyzmów w języku bułgarskim*" Krakov 1971, (Bulgar Dilinde Türk Kelimelerin Kronolojisi Üzerine Araştırmalar); "Die osmanisch-türkischen Lehnwörter im Serbokroatischen und ihre Bedeutung für die historische Phonetik des Osmanisch-Türkischen", FO., IV, 1963, s.154-170; "Studien über den osmanisch-türkischen Wortschatz", FO., V, 1964, s.75-88.

⁶ Enstitü müdürlüğü de yapan Stachowski, 1987 yılında Macar bölümünü kurmuş 1991'e kadar başkanlığını yürütmüştür. Hakkında 3 tane armağan çıkmıştır. STC 10. sayı, FO 36. sayı ve *Studia Linguistica in Honorem Stanisław Stachowski 2000*.

Stachowski, Osmanlı Türkçesindeki ödünç kelimeleri de incelemiştir. FO.'nin XIV-XIX. (1973-1978) sayılarında "Studien über die neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen" adlı makalesi, bu konuyu içermektedir. "Beiträge zur Geschichte der griechischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen" FO., XIII, 1971, s.267-98. makalesinde Osmanlı Türkçesinde Yunanca'dan alınan ödünç kelimeler işlenmiştir. Diğer çalışmaları:

- "Czasowniki serbochorwackie o snowie tureckiej", (Türkçe'den Gelen Sırp-Hırvat Fiilleri), Studia linguistica im honorem Th. Lehr-Splawiński (Kraków), s. 265-8.
- "Studien über den osmanisch-türkischen Wortschatz, II", FO., VI, s. 41-54.
- "Zametki po metodologii ètimologièeskich issledovanij tureckich zaimstvovanij w serbsko-chorvatskom jazyke", Ètim. 1964, ed. 1965, s.56-71.
- "Studien über den osmanisch-türkischen Wortschatz, III", FO., VII, s.75-89.
- "Słowniczek serbsko-turecki z r. 1631", (1631 Tarihli Küçük Sırpça-Türkçe Sözlük), SKNO, 1, s.113-15.
- "Dialekt turecki XVII w. w Albanii", (XVII. Yüzyılda Arnavutluk'ta Türk Ağzı), SKNO 1, s. 85-7.
- "Der türkische Dialekt des 17.Jhs. in Albanien", FO, VIII, 1966-1967, s.179-95.
- "Turcizmy v slovare J. Mikali", (J.Mikail'in Sözlüğünde Türk Kökenli Kelimeler) Ètim. 1965, ed. 1967, s.196-210.
- "Osmanisch-türkische Wörter im Wörterbuch von P. S. Pallas (1787-1789)", FO., IX, s.53-68.
- "Die Turzismen in dem „Slavenoserbskij Leksikon“ aus dem J. 1790", Slavica 8, s.231-6.
- "Przyczynek do chronologii turcyzmów w języku serbsko-chorwackim", (Sırp-Hırvat Dilinde Türkçe Kelimelerin Kronolojisi Üzerine), SFPS, VIII, s.303-9.
- "Beiträge zur Chronologie der albanischen Turzismen", FO., X, s. 48-55.
- "Ein türkisches Wörterverzeichnis aus dem J. 1688", FO., XI, s.259-64.
- "Źródła staropolskie do historii języka osmańsko-tureckiego", (Osmanlı-Türk Dilinin Tarihi İçin Eski Lehçe Kaynakçalar), SKNO, 17/1, s.68-9.
- "Fonetyka zapożyczeń osmańsko-tureckich w języku serbsko-chorwackim" (Sırp-Hırvat Dilinde Osmanlı-Türk Dilinden Gelen Kelimelerin Sesbilimi), (Monografie Slawistyczne 23), Wrocław - Warszawa - Kraków - Gdańsk, 241 s.
- "Studien über die neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, I (A-Ç)", FO., XIV, (1972-23), s. 77-118.
- "Studien über die neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, II (D-H)", FO., XV, s.87-118.

- "Studien über die arabischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen", I (A-İ), Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 145 s.
- "Studien über die neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, III (İ-N) ", FO., XVI, s.145–92.
- "Studien über die neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, IV (O-P) ", FO., s.141–73.
- "Studien über die arabischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, II (K-M), Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 154 s.
- "Studien über die neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, V (R-S) ", FO., XVIII, s. 87–118.
- "Studien über die neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, VI (Ş-Ü) ", FO., XIX, s.93–126.
- "Studien über die neupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, VII (V-Z) ", FO., XX, s. 31–55.
- "Slawische Wörter in der türkischen Sprache des 17. Jahrhunderts", SSH, 25 (FS L. Handrovics), s. 363–70.
- "Studien über die arabischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, III (N-T), Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź, 147 s.
- "Die türkischen Lehnwörter im Talyschischen", Bednarczuk, L./Czapkiewicz, A. (eds): *Studia Indo-Iranica* (FS T. Poboźniak), Wrocław – Kraków, s.147–81.
- "Studien über die arabischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen, IV (U-Z und Nachträge), Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź, 113 s.
- "Das osmanisch-türkische Wortgut bei J. Leunclavius (1591) ", PrJ, 78, s.127–50.
- "Türkische Lehnwörter im serbischen Dialekt von Pirot (= PrJ 111), Kraków, 78 s.
- "Geschichte des osmanisch-türkischen pınar 'Quelle'", RO., 49 (FS E. Tryjarski), s.185–90.
- "Studien zur türkischen Wortgeschichte (I) ", STC, I, s.185–209.
- "Osmanisch-türkische und tatarische Lehnwörter im Polnischen und ihre Bedeutung für die türkische Wortgeschichte. – Kellner-Heinkele, B./Stachowski, M. (Hrsg.): *Laut- und Wortgeschichte der Türksprachen, Beiträge des Internationalen Symposiums*, Berlin, 7. bis 10. Juli 1992, Wiesbaden, s. 155–71.
- "Die Rolle des Griechischen in der Geschichte des Osmanisch-Türkischen", Smoczyński, W. (Hrsg.), *Analecta Indoeuropaea Cracoviensia I. Safarewicz memoriae dicata*, Kraków, s. 377 – 85.
- "Turzismen im Dushmani-Dialekt des Albanischen", Dávid, G./Vásáry, I. (eds): *Studia Orientalia Prof. Susannae Kakuk septuagennariae dicata* (= AOH 48), s. 465–72).

- "Historisches Wörterbuch der bildungen auf -cı || -ıcı im Osmanisch-Türkischen" (STC 2), Kraków, 197 s.
- "Zur Geschichte des osmanisch-türkischen zıbn 'eine Art Obergewand", SEC, 1, s.117-24.
- "Arabisches Lehngut im türkischen Dialekt von Edirne", RO., 50, s.243-50.
- "Zur Geschichte des osmanisch-türkischen pabuç 'schaftloser Schuh, Pantoffel", Kellner-Heinkele, B. / Zieme, P. (eds): *Studia Ottomanica*. Festgabe für Gy. Hazai, Wiesbaden, s. 181-92.
- "Turczyzny w języku ukraińskiej prozy pamiętnikarskiej pierwszej połowy XVIII wieku", (XVIII Yüzyılın İlk Yarısında Ukrayna Hatıra Defteri Metninde Türk Kelimeleri), Bolek, A. et al. (Red.): *Slowianie Wschodni, Międyzy językiem a kulturą (Doğu Slavlar. Dil İle Kültür arasında)*, (FS W. Witkowski), Kraków, s.151-157.
- "Turczyzny w dialektach serbsko-chorwackich", (Sırp-Hırvat Ağızlarında Türk Kelimeler) (1). PrJ, 118, Kraków, s.87-102.
- "Osmanlı Türkçesinde Yeni Farsça Alıntılar Sözlüğü. Wörterbuch der neuupersischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen", İstanbul, 303 s.
- "Zum Wortschatz der türkischen Mundarten Mazedoniens", *Languages and culture of Turkic peoples*, STC, 5, s.255-62.
- "Ein bulgar-türkisches Lehnwort in den slawischen Sprachen (varkoč 'Haarzopf)", Laut, J.P. / Ölmez, M. (Hrsg.): *Bahşı Ögdisi*. Festschrift für Klaus Röhrborn anlässlich seines 60. Geburtstags, Freiburg - İstanbul, s.379-89.
- "Das Suffix -rak in der osmanisch-türkischen Sprachgeschichte", MT, 20, s.59-71.
- "Turczyzny w dialektach serbsko-chorwackich" (Sırp-Hırvat Ağızlarında Türk Kelimeler) (2). PrJ, 119, s.111-17.
- "Słownictwo pochodzenia orientalnego w utworach Adama Mickiewicza" (Adam Mickiewicz'in Eserlerinde Doğu Kökenli Kelimeler). - Kurzowa, Z. / Cygal-Krupowa, Z. (Red.): *Mickiewicz i Kresy. Rozprawy przedstawione na miğdzynarodowej sesji naukowej w Krakowie. 4-6 grudnia 1997 (Mickiewicz ve Doğu Toprakları, Krakov'da Uluslararası Bilim Konferansında Sunulan Bildiriler, 4-6 Aralık 1997)*, Kraków, s. 230-246.
- "Słownictwo polskie w Dykjonarzu tureckim Marcina Paszkowskiego" (Marcin Paszkowski'nin Türkçe Sözlüğünde Lehçe Kelimeler, (1615), Brzezina, M./ Kurek, H. (Red.): *Collectanea Linguistica in honorem Casimiri Polański*, Kraków, s.243 - 53.
- "Index der türkischen Wörter. - F. à Mesgnien Meninski: *Thesaurus Linguarum Orientalium Turcicae Arabicae Persicae. Lexicon Turcico-Arabico-Persicum*", vol. 6, ed. Stachowski, S. / Ölmez, M. (TDA 32), İstanbul 2000, 96 S.
- "François à Mesgnien Meninski ve *Thesaurus Linguarum Orientalium Turcicae Arabicae Persicae. Lexicon Turcico-Arabico-Persicum*". - F. à Mesgnien Meninski: *Thesaurus Linguarum Orientalium Turcicae Arabicae Persicae. Lexicon Turcico-Arabico-Persicum*, vol. 6, ed. Stachowski, S. / Ölmez, M. (TDA 32), İstanbul 2000, 96 S.

con Turcico-Arabico-Persicum, vol. 1, ed. Stachowski, S. / Ölmez, M. (TDA 27), İstanbul 2000.

Prof. Dr. Marek Stachowski (1957-)

Stanislaw Stachowski'nin oğlu olan Marek Stachowski, Yagellon Üniversitesi Türkoloji Bölümünden 'Nurullah Ataç Günce adlı hatıra defterindeki yeni kelimeler adlı yüksek lisans teziyle mezun olmuş ve 1988'de "Osmanlı Türkçesi'ndeki Avrupa Dillerinden Alıntılar" adlı teziyle doktorasını tamamlamıştır. 1991'de Berlin'deki Freie Üniversitesinde Türkoloji Bölümünün kurulmasına yardımcı olmak için Almanya'ya gidip 1996'ya kadar orada karşılaştırmalı ve tarihî Türk dil bilimi dersleri vermiştir. 1995'de Yakutça ünlüleri anlatan "Geschichte des jakutischen Vokalismus" Krakow 1993, adlı kitabıyla doçent olmuştur. 1996'da *Studia Etymologica Cracoviensia (SEC)* adlı etimoloji dergisini çıkarmaya başlayan Marek Stachowski, hâlen derginin editörlüğünü yapmaktadır. 1997'de Krakow'da Sibiry Dilleri Araştırma Grubunu kurmuş sonra bunu Orta Asya ve Sibiry Dilleri Kürsüsüne çevirmiştir. 1998'de profesör olmuştur. 1999-2003 yılları arası, Yagellon Üniversitesi Macar Filolojisi bölüm başkanlığını yürütmüştür. Toplam 6 kitap ve 170'ten fazla makale yazmış, Türkiye, Almanya, Japonya, Finlandiya, Rusya ve Macaristan'da dersler vermiştir. Tarihî dil bilim ve etimoloji konularıyla ilgilenmektedir. Dolganca, Yakutça, Eski Türkçe ve Osmanlıca dilleri üzerine çalışmalar yapmaktadır. Ural, Slav ve Yenisey dilleri üzerine de araştırmaları mevcuttur:

- "Konsonantadaptation Russischer Lehnwörter Im Dolganischen", Kraków 1999, 140 s.
- "Dolganische Wortbildung", Kraków 1997, 124 s.
- "Studien Zum Wortschatz Der Jakutischen Übersetzung Des Neuen Testaments", (PAN – Oddz. w Krakowie, Prace Komisji Orientalistycznej 23), Kraków 1995, 63 s.
- "Geschichte Des Jakutischen Vokalismus", (Uniwersytet Jagielloński. Rozprawy habilitacyjne, nr 264), Kraków 1993, 208 s.
- "Dolganischer Wortschatz" (Dolganca Sözlük), Kraków 1993.
- "Dolganischer Wortschatz – SUPPLEMENTBAND", Kraków 1998.
- "Über einige altaische Lehnwörter in den Jenissej-Sprachen", SEC,1,(1996), s.91-115;
- "Altaistische Anmerkungen zum "Vergleichenden Wörterbuch der Jenissej-Sprachen", SEC 2 (1997), s.227-239.
- "Zur Frage der ursprünglichen Bedeutung von finnisch Lappi 'Lapland'", SEC,7, (2002), s.151-158.

- "On the problem of Oriental etymologies of Polish ogar and Hungarian agár 'hound'", SEC, 8 (2003), s.169-182.
- "A minimal probabilistic development model of Proto-Turkic E-type vowels", FO., 34 (1998), s.159-174.
- "Zwei alttürkische Konsonantenwechsel (š ~ s, š ~ l), die Runik und die Altaistik", J. P. Laut / M. Ölmez (eds); Bahşı Ögdisi [FS Klaus Röhrborn], Freiburg – İstanbul 1998, s.391-399. --"Chronology of some Yakut phonetic changes in the context of 18th century Mongolian loanwords into Yakut", RO., 58/1, (2005; FS S. Kałużyński), s.194-203.
- "Suffix- und Wortstammtypen im Jakutischen", STC, 1 (1995), s.163-174.
- "Zum türkischen yıldırım 'Blitz'", UAYb, 56, (1984), s.154-155.
- "Türkisch çocuk 'Kind'", UAYb, 57, (1985), s.79-89.
- "Beiträge zur Geschichte der geographischen und ethnischen Namen europäischen Ursprungs im Osmanisch-Türkischen", UAYb, 58, (1986), s.99-126.
- "Die Neologismen im Tagebuch von Nurullah Ataç (1953-1957)", FO., 23, (1985-86), s.111-142.
- "Zu europäischen Völker- und Ortsnamen als Basis für osmanisch-türkische Phraseologismen", UAYb, 59, (1987), s.89-95.
- "Europäische Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen. Forschungsstand und -perspektiven", PrJ, 87, (1988), s.151-161.
- "Assimilierungswandel in den jakutischen Lautgruppen -lVs und -rVs", PrJ, 97, (1989), s.121-129.
- "Über die jakutische Deklination", UAYb, 61, (1989), s.97-120.
- "Der Lautwandel in der Deklination des jakutischen Interrogativpronomens tuox? 'was?'", PrJ, 101, (1990), s.115-120.
- "Westeuropäische Eigennamen als Appellativa im Osmanisch-Türkischen (Kurzfassung)", Zweite Deutsche Turko-logenkonferenz. Thesenband zu den Referaten, Gießen 1990, s.33, Cf. Nr. 33.
- "Über jakutische Glossen im Werk von W. Sieroszewski", Brendemoen, B. (ed.): Altica Osloensia. Proceedings from the 32nd meeting of the PIAC, (Oslo, June 12-16, 1989), Oslo 1991, s.301-315.
- "Bemerkungen zu einem neuen turkologischen Handbuch", Handbuch der türkischen Sprach-wissenschaft, Teil I (Bibliotheca Orientalis Hungarica 31), FO., 27,(1990, ed. 1991), s.237-256.
- "Persische Etymologien in der Geschichte der jakutischen Wortforschung", ZDMG, 142 (1992), s.105-119.
- "Das Täbris-aserbaidchanische Wortgut bei Ali Ganjelü", AOH, 45/1, (1991, ed. 1992), s.55-87.

- "Beiträge zur Kenntnis der arabischen und persischen Lehnwörter in den südsibirischen Türksprachen", FO., 29 (1992-93; FS A. Czapkiewicz, Teil 2), s.247-259.
- "Das tungusische Diminutivsuffix -kän im Dolganischen", TDA, 3 (1993, FS T. Tekin), s.231-238.
- "Westeuropäische Eigennamen als Appellativa im Osmanisch-Türkischen", Laut, J. P./ Röhrborn, K.(eds), Sprach- und Kulturkontakte der türkischen Völker, Materialien der 2. Deutschen Turkologen-Konferenz, Rauschholzhausen, 13.-16. Juli 1990, (Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica 37), Wiesbaden 1993, s.165-172, Cf. Nr. 15.
- "Neue Turkologica aus Krakau", TULIP, 6, (1993), s.6.
- "Einige Namen für 'Dach' in den Türksprachen", FO., 30, (1994), s.193-201.
- "Über zwei Namen für 'Knochen' in den Türksprachen", FO., 30, (1994),s. 203-207.
- "Der g ~ h-Wechsel im Dolganischen", FO., 30, (1994), s.209-216.
- "Ein handschriftliches vergleichendes Wörterbuch des Jakutischen von Adam Szymański", TDA, 4, (1994), s.67-74.
- "Türkisch sarymsak ~ sarmysak 'Knoblauch'", TDA, 4, (1994), s.171-172.
- "Das jakutische Futursuffix -ya(x)", JSFOu, 85, (1994), s.183-188.
- "Der Instrumental im Jakutischen und Dolganischen", JT, 2/2, (1994), s.245-258.
- "Suffix- und Wortstammtypen im Jakutischen (Kurzfassung)", Dritte Deutsche Turkologenkonferenz. Zusammenfassungen der Vorträge (Leipzig, 4.-7. Oktober 1994), Leipzig 1994, s.17, Cf. Nr. 50.
- "Neue turkologische Monographien aus Polen 1991-1993", TULIP, 7, (1994),s. 10a-11b.
- "Suffix- und Wortstammtypen im Jakutischen", STC, 1, (1995), s.163-174.
- "The increasing of the number of syllables and the chronology of anaptyxis and prosthesis in West European loan-words of Ottoman Turkish", STC, 1, (1995), s.175-184.
- "Problem orientalnych etymologii polskiego ogar i węgierskiego agár", (Mac. agár ve leh. ogar kelimelerinin şarkî etimolojik sorunu), SFPS, 32, (1995), s.103-120.
- "Urtürkisch *mč, *nč und das jakutische Ordinalsuffix", RO., 49/2, (1994, ed. 1995; FS E. Tryjarski), s.177-183.
- "[& Helimski, E.] Turco-Samoiedica", FO., 31, (1995), s.39-52.
- "Etymological studies on Khakas food names", FO., 31, (1995), s.147-161.
- "Jakutisch und dolganisch mas 'Baum'", CAJ, 39/2, (1995), s.270-274.
- "Arabische Etymologien in der Geschichte der jakutischen Wortforschung", PrJ, 117, (1995), s.125-138.

- "Über jakutische Etymologien im Werk von W. Sierszewski", JSFOu, 86, (1995), s.187-195.
- "Der Komitativ im Jakutischen und Dolganischen", Smoczyński, W. (ed.): *Analecta Indoeuropaea Cracoviensia*, vol. II: Kuryłowicz Memorial Volume. Part one, Kraków 1995, s. 553-559.
- "Türkische Namen für 'Schwalbe' und ihre Spuren im Matorischen", TDA, 5, (1995), s.85-96.
- "Ein unbekannter turkologischer Brief", TDA, 5, (1995), s. 231-238.
- "Über einige altaische Lehnwörter in den Jenissej-Sprachen", SEC, 1, (1996), s.91-115.
- "Słownictwo jakuckiego przekładu 'Nowego Testamentu'". (Yeni İncilin Yakutça tercümesinin sözvarlığı), Sprawozdania z posiedzeń Komisji Naukowych PAN, Oddział w Krakowie, vol. 39/1 (styczeń-czerwiec 1995, ed. 1996), s.106-108.
- "Einige chakassische Etymologien", UAJb, NF 14 (1996), s.218-230.
- "Über das Alter der dolganischen Sprache", TDA, 6, (1996), s.123-130..
- "Turcologica aus Krakau 1994-1995", TULIP, 9, (1996), s.5a-6a.
- "Altaistische Anmerkungen zum "Vergleichenden Wörterbuch der Jenissej-Sprachen", SEC, 2, (1997), s. 227-239.
- "Bemerkungen zu Zahlwörtern sowie Datums- und Altersangaben im Dolganischen und Jakutischen", Berta, Á. (ed.): *Historical and linguistic interaction between Inner-Asia and Europe (PIAC 39)*, Szeged 1997, s.317-339.
- "Kaza(ch)ski i kecki czyli rozterki orientalisty", JP, 77/4-5, (1997), s.379a-380a.
- "A current bibliography of Turkic etymologies 1 (1994-1995)", SEC, 2, (1997), s.283-330.
- "Zametka po povodu arabskich i persidskich zaimstvovanij v dolganskom jazyke i putej ich proniknovenija na sever", (Dolgan Diline Arapça ve Farsça Kelimelerin İntikali ve Onların Kuzeye Geçiş Yollarına Dair) TDA, 7, (1997), s. 41-54.
- "Dołganie, czyli Turcy z za Koła Polarnego. Relacja z badań terenowych na Półwyspie Tajmyr", (Dolganlar yani kutup dairesinden sonraki Türkler, Taymir yarımadasındaki alan araştırmaları), Sprawozdania z posiedzeń Komisji Naukowych PAN – Oddział w Krakowie, vol. 40/1 (styczeń-czerwiec 1996, ed. 1997), s. 44.
- "A current bibliography of Turkic etymologies 2 (1996-1997 et addenda)", SEC, 3, (1998), s.135-161.
- "[& Menz, A.] Yakut. – Johanson, L. & Csató, É. Á. (eds): *The Turkic languages*, London & New York 1998, s.417-433.
- "Lexikalisierung der Possessivbildungen im Dolganischen und der a ~ y-Wechsel", CAJ, 42/1 (1998), s.88-98.
- "A note on Proto-Turkic *Cč, *čC clusters and Proto-Altaic sources of š and č in Turkic languages", FO., 34, (1998), s.149-158.

- "A minimal probabilistic development model of Proto-Turkic E-type vowels", FO., 34, (1998), s.159-174.
- "Erwiderung auf C. Schönigs Rezension über meine "Dolganische Wortbildung"., FO, 34, (1998), s.226-228.
- "An example of Nganasan-Dolgan linguistic contact", TL, 2/1, (1998), s.126-129.
- "Studien zum baraba-tatarischen Konsonantismus", Stachowski, M. (ed.): Languages and culture of Turkic peoples [Memorial Volume for Tadeusz Kowalski] (= STC 5), Kraków 1998, s.245-254.
- "Zwei alttürkische Konsonantenwechsel (š ~ s, š ~ l), die Runik und die Altaistik", J. P., Laut / M. Ölmez (eds): Bahşi Ögdisi [FS Klaus Röhrborn], Freiburg – İstanbul 1998, s.391-399.
- "Der Terminus "Lenatürkisch", TDA, 8, (1998), s.29-34.
- "The Centre of Siberian Studies in Cracow", IAS, 18/1999, s.7.
- "Uralistisch-turkologische Überlegungen zur Fledermaus", SEC, 4, (1999), s.127-136.
- "Old Japanese FaFuri 'priest, shaman' and Yakut aba 'poison'.", Menges, K. H. / Namann, N. (eds): Language and Literature – Japanese and the other Altaic languages [FS R. A. Miller], Wiesbaden 1999, s.19-27.
- "Korean-Turkic studies", Brzezina, M. / Kurek, H. (eds): Collectanea linguistica in honorem Casimiri Polański, Kraków 1999, s.231-241.
- "Abriß der Konsonantenadaptation der westeuropäischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen", TDA, 9, (1999), s.67-117.
- "Der Ursprung von Unmöglichkeitssuffixen des Osmanisch-Türkischen [preprint]", Kleine turkologische Beiträge aus Beijing, Berlin, Freiburg, Kraków und Leipzig, als Ehrengaben dargebracht dem Freund und Kollegen György Kara anlässlich seines 65. Geburtstages am 23. Juni 2000 in Berlin, Berlin 2000, s.17-22.
- "Der Ursprung von Unmöglichkeitssuffixen des Osmanisch-Türkischen", TDA, 10, (2000; FS Gy. Kara), s.25-31.
- "Abriß der Konsonantenadaptation der westeuropäischen Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen", TDA, 10, (2000; FS Gy. Kara), s.139-189.
- "Jakutische und dolganische Bezeichnungen für 'Penis' vor sibirischem Hintergrund", SEC, 5, (2000), s.141-144.
- "A current bibliography of Turkic etymologies 3 (1998-1999 et addenda)", SEC, 5, (2000), s.149-194.
- "Dolganische Monatsnamen", CAJ, 44/2 (2000), s.293-300.
- "Jakutisch abähy "Teufel", SEC, 6, (2001), s.173-180.
- "Uralistik und Turkologie – geschieden und doch verliebt", Pusztay, J. (ed.): Vademecum! A huszonötödik óra (A Berzsenyi Dániel Főiskola Uralisztikai Tanszékének

- [1991-2001] jubileumi konferenciája [2001, április 26-27.], Szombathely 2001, s.209-225.
- "Turecko-węgiersko-słowiańskie tło etnonimu Cygan", (Cygan halk adının Türk-Macar-İslav altyapısı), Slav, 31 (2001, ed. 2002), s.27-37.
 - "Das Ethnonym Zigeuner, sein slawisch-türkischer Hintergrund und ungarisch szegény 'arm'", SEC, 7, (2002), s.159-169.
 - "Beiträge zur affixalen Wortbildung westeuropäischer Lehnwörter im Osmanisch-Türkischen", Hauenschild, I. / Schönig, C. / Zieme, P. (eds): Scripta Ottomanica et Res Altaicae [FS B. Kellner-Heinkele], Wiesbaden 2002, s.313-320.
 - "A note on the Turkmen name for dragon/monster/snake", FO, 38, (2002), s.191-192.
 - "Alttürkische Wortstudien", Ölmez, M. / Raschmann, S.-Ch. (ed.): Splitter aus der Gegend von Turfan [FS P. Zieme], İstanbul – Berlin 2002, s. 299-308.
 - "Zaimstvovannye slova v dolganskom jazyke (Obzor problemy)", (Dolgançada ödünç kelimeler sorunun genel incelenmesi) KULR, 21, (2002), s.1-24.
 - "K voprosu o vremeni vozniknovenija dolganskogo jazyka", (Dolganca dili oluşunun tarihi sorusuna doğru) Plungjan, V. A. / Urmančieva, A. Ju. (eds): Jazyki mira. Tipologija. Uralistika – Pamjati T. Ždanovej. Stați i vospominanija [FS T. Ju. Ždanova], Moskva 2002, s. 565-572.
 - "On the problem of Oriental etymologies of Polish ogar and Hungarian agár 'hound'", SEC, 8, (2003), s.169-182.
 - "Eine neue Übersicht über die mongolischen Sprachen", Janhunen, J. (ed.): The Mongolic languages, London – New York 2003., FO, 39, (2003), s.203-210.
 - "Przegląd problemów związanych z badaniem zapożyczeń w języku dolgańskim", (Dolgan dilindeki alıntı araştırmalarının sorunlarının değerlendirilmesi), Chruszczewski, P. P. (ed.): Aspekty współczesnych dyskursów, Kraków 2004, s.344-357.
 - "Uwagi o zapożyczeniach altajskich w języku prasłowiańskim i kwestie pokrewne", (Eski Slavcadaki Altay alıntıları hakkında dikkatler ve buna bağlı sorunlar), Siemieniec-Golaś, E. / Pomorska, M. (eds): Turks and non-Turks. Studies on the history of linguistic and cultural contacts, STC, 10, (2005) s. 437-454.
 - "Chronology of some Yakut phonetic changes in the context of 18th century Mongolian loanwords into Yakut", RO, 58/1, (2005; FS S. Kałużyński), s.194-203.
 - "Turkologische Anmerkungen zum Altaischen Etymologischen Wörterbuch", [(Rev.): Starostin, S. / Dybo, A. / Mud-rak, O.: Etymological dictionary of the Altaic languages, vol. 1-3, Leiden – Boston 2003], SEC, 10, (2005), s.226-246.

Dr. Zygmunt Abrahamowicz (1923-1990)

Polonya Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsünde görev yapan ve Türkiye-Polonya ilişkilerini araştıran Zygmunt Abrahamowicz kendini tarih konularını

çalışmaya adanmıştır. Abrahamowicz, *Katalog dokumentów tureckich I*, Krakow 1959'de Polonya kütüphanelerinde bulunan Türkçe belgeler ışığında 1455-1672 yılları arasındaki Polonya ve komşu ülkelerin diplomatik ilişkilerine ışık tutan belgelerin analizini yapmıştır. Abrahamowicz tarafından yayımlanan *"Księga podróży Ewliji Czelebiego"*, Varşova 1969 (Evliya Çelebi'nin Seyahat Kitabı)'nda XVII. yüzyılda Evliya Çelebi'nin Rumeli ve Kırım'a yaptığı seyahatler üzerine değerlendirmeler ortaya konulmuştur. *"Historia chana Islam Gereja III"*, Varşova 1971. (İslam Giray III'ün tarihi) adlı çalışmasında XVII. yüzyılın ortasında Polonya-Tatar ilişkileri üzerine değerli malzemeleri gün ışığına çıkarmıştır. *"Kara Mustafa pod Wiedniem. Źródła muzulmańskie do dziejów wyprawy wiedeńskie 1683."* Krakow 1973, (Viyana Savaşındaki Kara Mustafa Paşa. 1683 Viyana Kuşatması ile İlgili Müslüman Kaynakları), adlı kitabında 1683'teki Viyana kuşatmasını Türk kaynaklarına dayanarak incelemiştir. Diğer çalışmaları şunlardır:

- "Dokumenty tatarskie i tureckie w zbiorach polskich", (Polonya Koleksiyonlarında Türk ve Tatar Dökümanları), FO, 2, (1954), s.141-148.
- "Polska wystawa muzealno-archiwalna w Ankarze i Stambule", (Ankara ve İstanbul'da Polonya Müze-Arşiv Sergisi), Archeion, 32, (1960), s.147-151.
- "Four Turkish Letters to the King and Chancellor of Poland at the Svenska Rikarkivet in Stockholm", Acta Orient. Hung, 13/1-2, (1961), s.63-70.
- "Regesty i opis 31 dokumentów tureckich, łacińskich i polskich z XII-XVIII w. Archiwum Wilanowskiego" (Wilan Arşivinden XII-XVIII. Yüzyıl Türkçe, Latince ve Lehçe 31 belge), Wł. Semkowicz, Przewodnik po zbiorze rękopisów wilanowskich, Warszawa 1961, s. 34-44.
- "Persiches kaşane in türkischen und slavischen Sprachen und in der Toponymik des Dešt-i Qipčaq", UAJb, 36/3-4, (1964), s.253-262.
- "Trzy tureckie strategiczne mapy Ukrainy (Ukranya'nın üç Türk stratejik haritası), SPKNO, 2, (1964), S.103-105.
- "Turcic Geographic Names "Qaçi" and "Qaçi Sarayi" in Crimea", FO, 6, (1964), S.244-247.
- "Die türkische Herrschaft in Podolien (1672-1699)", Actes du Prepier Congrès International des Etudes Balkaniques et Sudest-européennes, sy.3, Sofya 1969, s.777-780.
- "Staraja tureckaja karta Ukrainy s planom vzryva dneprovskich porogov i ataki tureckogo flota na Kiev" [French summary]: Une ancienne carte turque de l'Ukraine avec le plan de l'explosion des rapides du Dnieper et de l'attaque de la flotte turque contre Kiev [in:] Vostočnyje Istočniki po Jugo-vostočnoj i central'noj Evropi, Moskva 1969, sy. 2, s.76-97.

- "The Expressions "Fish-foot" and "Lion-fish" in Turkish and Persian", FO, 12,(1970), s.25-32.
- "Sultan osmański jako cesarz rzymski (kajser-i Rum)", (Roma İmparatoru Olarak Osmanlı Sultanı), SPKNO, 15/2, (1971), s.409-410.
- "Termin "kozak" oraz nazwy Zaporozców i Zaporozża u Tatarów krymskich i Turków", (Türk ve Kırım Tatarları arasında Zaporoz adı ve Kozak terimi), SPKNOddz, 15/1, (1971), s.69-71.
- "Drei Veröffentlichungen der armenisch-kiptschakischen Denkmäler aus Kamieniec Podolski", Asian and African Studies, Bratislava, sy. 8, 1972, s.165-177.
- "Ein Spiegelbild der Türkei im achtzehnten Jahrhundert. Ein Istanbuler Codex mit türkischen Kostümbildern, seine Ausgabe und seine Zusammenhänge mit Polen", Der Islam, 52/1,(1975), s.132-140.
- "François II Rákóczi et la Pologne", Turk-Macar kültür münasebetleri ışığı altında II. Rákóczi Ferenc ve Macar mültecileri sempozyumu, Istanbul 1976, s. 57-67.
- "La tughra ottomane de l'Empereur de Russie", Turcica, 8/1, (1976), s.231-145.
- "Quellen zur osmanischen Geschichte in Polen. Ihre Bestände, bisherige Ausgabe und Perspektiven", Studi Preottomani e Ottomani. Atti del Convegno di Napoli (24-26 settembre 1974), Napoli 1976, s.1-5.
- "Kara Mustafa Pascha", Türken vor Wien. Europa und die Entscheidung an der Donau 1982, Salzburg 1982, s.241-250.
- "Der politische und ekonomische Hintergrund des Wiener Feldzuges von Kara Mustafa", ZNUJ, nr 672, PrHist z. 75, Kraków 1983, s. 9-44.
- "Europas erbeutete Türkenschatze", Die Turken vor Wien. Europa und die Entscheidung an der Stadt Wien, 5 Mai bis 30 Oktober 1983, Wien 1983, s.172-180.
- "Jan III Sobieski i bitwa wiedeńska w świetle źródeł muzułmańskich", (İslam Kaynakları ışığında Viyana Savaşı ve Jan III Sobieski), Wiktoria Wiedeńska i stosunki polsko-austriackie 1683 - 1983, Lublin 1983, s.37-48.
- "Jan III Sobieski w oczach muzułmańskich sąsiadów Rzeczypospolitej", (Polonya Müslüman Komşuları Gözünde Jan III Sobieski) Hejnał Mariacki, Kraków, 1983, s.18.
- "Kronikarze muzułmańscy o Janie III Sobieskim i bitwie wiedeńskiej", (İslam Kaynaklarına göre Viyana Savaşı ve Jan III Sobieski), Akcent, 3, (1983), s.32-42.
- "Neuere und neueste polnische Literatur über den Krieg und Frieden Polens mit den Türken und Tataren vom 13. bis zum 18. Jahrhundert", Die Türkenkriege in der historischen Forschung. Forschungen und Beiträge zur Wiener Stadtgeschichte, Wien 1983, s.53-77.
- "Tło polityczne i ekonomiczne wyprawy wiedeńskiej Kara Mustafy", (Kara Mustafa'nın Viyana Seferinin Ekonomik ve Politik Arkaplanı), KwHist, Warszawa 1.90, (1983), s.21-54.

- "Turcy i Polacy w r. 1683 i w r. 1983", (1683 ve 1983'te Polonya ve Türkler), Wiselka, 1(1983), s.13-15.
- "Wyprawa wiedeńska Kara Mustafy – założenia i skutki", (Kara Mustafa'nın Viyana Seferi, sebepleri ve sonuçları), Oświata Kultura Nauka. Zeszyty PAN, 6-7/40-41(1983), s.27 – 135.
- "Das Türkenjahr 1683 in islamischer Sicht expedition", Religion und Kultur an Zeitwenden. Auf Gottes Spuren in Österreich, Wien – München 1984, s.99-116.
- "Islamische Quellen zur Geschichte des Türkenjahres 1683 expedition", Internationaler Kongress für Militärgeschichte, Wien 6.10.1983. Beiträge, Wien 1984, s.323-329.
- "La campagna turca contro Vienna del 1683 vista dopo i tre secoli expedition", Römische Historische Mitteilungen, 26/24, s.279-287.
- "Buńczuki i chorągwie tureckie w zbiorach polskich", (Polonya Koleksiyonlarındaki Türk sancakları ve tuğları), Tryumf Wiedeński 1683. Arsenal polski, Kraków 1985, s.24-27.
- "Die türkische Herrschaft in Podolien 1672 – 1699. Part II. Die administrative Einteilung des vilayet-i Kamaniche. Die Türkischen Militärlehen daselbst", Habsburgisch-osmanische Beziehungen, Wien 1985, s.187-192.
- "Turcology in Poland: Achievements and Some Problems for Future Development", International Journal of Turkish Studies, (Madison/Wisconsin), 3/1(1984-1985), s.123-138.
- "Qagalga – qagalga – qagilga – qalga etc. A Mongol Title in Turkish Khanates", Annali dell'Instituto Orientale di Napoli, 46, (1986), s.419-431.
- "Polonya'da Türkoloji: Başarıları ve gelecekteki gelişimi ile ilgili bazı sorunlar", Belleten, (Ankara) 51/200, (1987), s.1003-1026.
- "Two Religious Poems by the Polish 16th Century Poet Jan Kochanowski in Karaite", Bulletin d'Etudes Karaites, 2, (1989), s.65-82.
- "Two maps printed by Ibrahim Müteferrika in 1724/25 and 1729/30", Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul Meddelanden, 15,(1990), s.46-66.
- "Comments on Three Letters by Khan Islam Gerey III to the Porte (1651)", Harvard Ukrainian Studies, XIV, Number 1/2, June 1990, s.132-143.

Włodzimierz Zajączkowski (1914-1982)

Krakov'daki Türkoloji'de görev yapan Prof. Dr. Włodzimierz Zajączkowski, ana dili Karaimce alanında araştırmalar ortaya koymuştur: "Die arabischen und nepersischen Lehnwörter im Karaimischen", *FO.*, III, 1961, s. 177-212; "Die mongolischen Elemente in der karaimischen Sprache", *FO.*, 2, 1960, s. 296-302. Moskova'da Instytut Językoznawstwa Akademii Nauk ZSRR ile Komitet Nauk

Orientalistycznych PAN'ın ortak yayını olarak çıkan *Karaimce-Rusça Sözlük*'ün grup derlemesini yapmıştır.

W. Zajączkowski'nin araştırmalarının diğer bir alanı Balkan Yarımadası'ndaki Gagavuzların ve Dobruca'daki Tatarların dil ve folklorudur: "Gagauskie teksty folklorystyczne" (Gagavuz folklor yazıları), *Ezikovedsko-etnografski izsledovanija v pamet na akad. S. Romanski* (Dilbilimi-Etnoğrafya Araştırmaları. S.Romanski Anısına) Sofya 1960, s.855-886; "Poslovicy i pogovorki gagauzov iz Bolgarii", *FO.*, V, 1962, s.127-164; "Język i folklor Gagauzów z Bułgarii (Bulgaristan'daki Gagavuzların Dili ve Folkloru) Krakow 1966; "Vocabulaire gagaouze-français", *FO.*, VII, 1966, s.29-73; "Z poezji ludowej tatarsko-karaimskiej na Krymie", (Kırım'daki Tatar-Karaim Halk Şiirlerinden Örnekler), *RO.*, XXIV, 2, 1961, s.119-147; "Tatarische Volkslieder aus Dobrudscha", *FO.*, IV, 1963, s.105-142; "Vocabulaire gagaouze-français", *FO.*, VII, 1965, s.29-73; "Gagavuz Folklore", Krakow, 1976. "Język i folklor Tatarów z Dobrudży rumuńskiej, (Dobruca Tatarlarının Dili ve Folkloru), Krakow, 1975.

Troki yerel lehçesi ve Karaim etnoğrafyası ve sözlüğü üzerine de birtakım makaleler yayımlamış, Doğu Avrupalı Karaimler üzerine de çalışmalar yapmıştır: "Die arabischen und neupersischen Lehnwörter im Karaimischen", *FO.*, III, 1961 s.177-212; "Ein Bruchstück des Hebräisch-Karaimischen Wörterbuches", *Ural-Altäische Jahrbücher*, 1963, sy.36, s.429-433; "Beitrag zur Erforschung des karaimischen Wortschatzes", *FO.*, XVIII, 1977, s.199-204; "Przysłowia, powiedzenia i formułki Karaimów trockich", (Troki Karaimlerinin Atasözü ve Deyimleri), Krakow 1947; "Z poezji ludowej tatarsko-karaimskiej na Krymie", (Kırımdaki Tatar-Karaim Halk Şiirleri), *RO.*, 24, 1961. "Krymsko-tatarskie poslovicy i pogovorki, *FO.*, VIII, 1966 s.111-118.

Włodzimierz Zajączkowski, aşağıdaki makalelerinde diğer Türk halklarının folklorlarıyla da ilgilenmiştir: "Zwei türkische Zuckungsbücher (seğirname)", *FO.*, VIII 1966, s.89-109; "Türkische Vierzeiler-Mani aus Bulgarien", *FO.*, XIV 1972-1973 s.119-153 .

W. Zajączkowski Türk onomastiği ile de uğraşmıştır: "Contributions a la toponymie turque de la Crimée", *Symbolae in honorem Z.V. Togan*, Istanbul 1955, s. 231-238; "Zu den Tiernamen der in türkischen Toponymie", *Onomastica*, IV, 1958, s.299-309; "Tureckije elementy v toponimii Balkanskogo poluostrova", *Actes du Premier Congrès International des Etudes Balkaniques*, VI,

Linguistique, Sofya 1968, s.101-105; "Die türkmenischen Personennamen", FO., XIII, 1971, s.323-342.

- "Z dziejów orientalistyki w Uniwersytecie Jagiellońskim" (Yagellon Üniversitesinde Doğubilim Tarihinden), Kraków 1964, Nadbitka UJ. Wydawnictwa Jubileuszowe t.9 Wydział Filologii, Historia Katedr, s.367-381.
- "Dorobek polskich uczonych w zakresie badań Wschodu muzułmańskiego w I połowie XX wieku" (XX. Yüzyılın İlk Yarısında Polonyalı Araştırmacıların Müslüman Doğu Araştırmaları), Zycie Nauki sy.VII, s.446-452.
- "Loewenthal Rudolf: the Turkish Language and literatures of Central Asia", A Bibliography's Gravenhage 1957, Lingua Posnaniensis, 1957, 7, s.305-311.
- "Philologiae Turcicae Fundamenta", Wiesbaden 1959, FO., 3, s.329
- "Zwei türkische Zuckungsbücher segirname", FO., 1966, s.77-108.
- "Tureckie piosenki ludowe z Bułgarii" (Bulgaristan'da Türk Halk Şarkları), RO., 38, 1976, s.303-308.
- "Der Wortschatz des Gagausen als Abbildung ihrer Beschäftigung", FO., XX, 1979, s.23-29.
- "Die bibliographischen Materialien zur Erforschung der karaimischen Sprache und Volkskunde", FO, I/2 1959, s.338-346.
- "Die krimkaraimischen Sprichwörter", FO., I/1, 1959, s.57-61.
- "Die mongolischen Elemente in der karaimischen Sprache", FO., I/1, 1959, s.296-302.
- "Die türkmenischen Personennamen", FO., XIII, 1971, s.323-342.
- "Karaimische kultische Lieder", FO., XVI, 1975, s.131-143.
- "Karaimische Übersetzungen des Alten Testament", FO., XXI, 1980, s.161-162.
- "étnogenezu gagauzov", FO., XV, 1974, s.77-86.
- "Poslovicy i pogovorki gagauzov iz Bolgarii", FO., V, 1963, s.127-163.
- "Regionale Ethnonyme im Karaimischen", FO, XVII, 1976, s.259-260.
- "Sostoyanie i bližayšie zadači izučeniya Gagauzov", FO, II, 1960, s.43-51.
- "Sur le genre féminin en langue karaité", FO, XI, 1969, s.315-317.
- "Türkische Sprachproben aus Mazedonien", FO, IX, 1967, s.19-51.
- "Bibliografia prac H. Seraji Szapszała" (H.Serai Şapşav'ın Çalışmalarının Bibliyografyası), Myśl Karaimska, 1939, c.12, s.6-10.
- "Karaimische kultische Lieder", Ural-Altäische Jahrbücher, 1976, c.48, s.249-257.

Ewa Siemieniec-Golaś

1978 yılında Yagellon Üniversitesi Türkoloji Bölümünden mezun olan Prof. Dr. Ewa Siemieniec-Golaś 1980'de aynı bölüme asistan olarak girmiş ve 1990'da *'The formative structure of substantives in the 17th century Turkish language'* adlı teziyle doktor ünvanını almıştır. Çalışma alanları, XVII. Yüzyıl Osmanlı Türkçesi, Türkçe isimlerin tarihsel oluşumu, Karaçay-Balkar dili olan Ewa Siemieniec-Golaś, şu anda, hem enstitü müdürlüğünü hem Türkoloji bölüm başkanlığını yürütmektedir.

- "The Formation of Substantives in XVIIth Century Ottoman Turkish", STC, 3, Krakow 1997.
- "Karachay-Balkar Vocabulary of Proto-Turkic Origin", STC, 7, Krakow 2000.
- "Turkish Lexical Content in ditionario della lingua italiana-turchesca by Giovanni Molino (1641)", Krakow 2005.
- "The Nouns with Suffix -lik in the XVIIth Century Ottoman-Turkish Language", FO, XXIII, (1985-86), s.143-160.
- "A Brief Sketch of Substantive Derivation in the XVIIth Century Turkish Language", FO, XXVI (1989), s.107-121.
- "William Seaman and His Grammatica Linguae Turcicae (1670)", FO, XXIX, (1992-93), s.231-236.
- "Angielskie źródła do historii języka tureckiego XVII wieku", (17'nci Yüzyıl Türkçesi Tarihine İngiliz Kaynakları) Studia Thaddaeo Lewicki Oblata, 1994, s.99-105.
- "Forgotten Turkish Translation of the New Testament", FO, XXXI, (1995), s.258-259.
- "Turkish Words in Smith's Epistolae Quatour (1674)", STC, 1 (1995), s.125-149.
- "The Suffix -ici as one of the most Productive Formatives in the 17th Century Turkish Language", STC, 1 (1995), s.151-162.
- "Turecki teatr cieni-Karagöz" (Karagöz – Türk Gölge Tiyatrosu) , Teatr Orientu Materiały z sesji naukowej, Krakow 1998, s.37-45.
- "Suffix -gi in the History of Ottoman-Turkish", Materialia Turcica, S.19 (1998), s.5-22.
- "Unknown Italian-Turkish Vocabulary", STC, 5, (1998), s.237-244.
- "Suffix -lik in Karachay-Balkar", FO, XXXVI, s.293-299.
- "Foregn Elements in Karachay-Balkar", Turcic Languages, nr 6/2, Wiesbaden 2002, s.192-198.
- "Flota turecka w świetle przekazów polskich źródeł historycznych" (Polonya Tarih Kaynaklarının Işığında Türk Donanması), w: Portolana. Studia Mediterranea, sy. 1, s.171-176.

Grazyna Zajac

Krakow Jagellon Üniversitesi Doğu Dilleri Enstitüsü Türkoloji Bölümünü 1983 yılında bitiren ve profesör Jan Ciopinski danışmanlığında Ahmet Hamdi Tanpınar'la ilgili master tezi hazırlayan Grazyna Zajac, 1995'te "Orhan Kemal'in Hayatı ve Eserleri" adlı teziyle doktor unvanını almıştır. Yeni Türk edebiyatı ile ilgili dersler vermektedir. Bilimsel çalışmalarını yeni Türk edebiyatı, Tarihte Polonya-Türk Kültürel İlişkileri ve Kıbrıs Türk Edebiyatı üzerinde yoğunlaştıran Zajac, şimdilerde ise, II. Abdülhamid devri Türk edebiyatçılarının anı kitaplarını konu alan doçentlik kitabını hazırlamaktadır.

- "The Child in the Orhan Kemal's Output (set against the background of his literary development from socialist realism to the psychological novel)", FO, XXIX, (1992-1993) s.273-293.
- "Aszyk Veysel – niewidomy piewca Anatolii", (Aşık Veysel – Anadolu'nun Âma Ozanı) PO, 3-4 (1993), s.166-177.
- "Narodziny tureckiej powieści", (Türk Romanının Doğuşu), Studia Orientalia Thad- daeo Lewicki Oblata, Materiały sesji naukowej poświęconej pamięci Profesora Tadeusza Lewickiego, Kraków 1994, s.115-140.
- "Grupy semantyczne nazw zwierząt w przysłowiaich tureckich i ich symbolika", (Türk Atasözlerinde Hayvan Adlarının Semantik Grupları ve Manaları.), Stylistyczne konf- rontacje, Opole 1994, s.175-181.
- "Początki tureckiej dramaturgii", (Türk Tiyatrosunun Başlangıcı), Teatr Orientu, Ma- teriały z sesji naukowej, Kraków 1998, s.25-36.
- "Tersine Dünya" – Orhan Kemal'in Tanınmayan Romanı", STC, 5, (1998), s.288-300.
- "Türkçe Öğretiminde Edebiyatın Önemi", Dil Dergisi, 82 (Ağustos 1999), s.63-66.
- "Rola przekładów z literatur europejskich w procesie powstawania tureckiej literatury narodowej w XIX wieku", (XIX. Asır Millî Türk Edebiyatının Doğuşunda Avrupa Edebiyatlarından Çevirinin Rolü), Między oryginałem a przekładem, V, (1999), s.45- 57.
- "Kırk Yıl (Forty Years) – The Memoirs by Halit Ziya Uşaklıgil", FO, XXXVI (2000), s.353-365.
- "Tarihte Polonyalıların Kıbrıs Hakkında Bilgileri", Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araş- tırmaları Kongresi, Gazimağusa 2000, s.105-120.
- "Cyprus in Early Polish Descriptions", STC, 8, (2001), s. 157-169.
- "Tersine Dünya - Orxan Kamalin tanınmayan romanı", Filoloji Araşdırmalar, XV. ki- tab, Bakı/Azerbaycan (2001), s.92-110.
- "Türk Dilinin Tedrisinde Edebiyatın Önemi", Filoloji Araşdırmalar, XVI kitab, Ba- kı/Azerbaycan (2002), s.9-14.

- „Qırx İl“ – Xalid Ziya Uşaklıgilin Hatireleri”, Filoloji Araşdırmalar, XVII kitab, Bakı/Azerbaycan (2002), s.17-29.
- “Azerbaycan Hürriyet Savaşı”, Medeniyyet Dünyası, V, Bakı/Azerbaycan (2002), s.115-116.
- “The Ottoman School and Education of Sultan Abdulhamid Period in the Light of the Memoirs of Turkish Writers”, FO, XXXVIII (2002), s. 203-212.
- “O przykładzie z tureckiego na przykładzie „Legandy Tysiäca Byków” Yaşara Kemala”, (Yaşar Kemal’in “Binboğalar Efsanesi”nin Tercümesi Örneğiyle Türkçe’den Çeviri Problemlerine Dair.), Języki Orientalne w Przekładzie, Prace Komisji Orientalistycznej PAN, c., Kraków 2002, s.227-233.
- “Orxan Kamalin eserlerinde uşaq obrazları”, Filoloji Araşdırmalar, XVIII kitab, Bakı/Azerbaycan (2003), s.14-35.
- “Dünden Bugüne Polonya Tatarları ve Şair, Bilim Adamı Selim Chazbijewicz’in Şiirleri, Kibatek Edebiyat Sempozyumu, Ankara 2004, s.113-126.
- “Mehmet Rauf and his Memoirs”, FO, 40 (2004), s.267-278.
- “Polonya Basınında 1974 Kıbrıs Olayları”, Dördüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi, Gazimağusa 2002, s.135-152. (yayın tarihi: 2005)
- “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türk Yazarlarının Çocukluk Anılarında Eğitim”, Kibatek-YDÜ XI. Uluslararası Edebiyat Şöleni, Nicosia 23-28 X 2005, s. 176-203.
- “The Old Ones and the New Ones at the Court of Sultan Reşad (In the Light of the Memoirs of Safiye Ünüvar, the Harem Teacher”, STC, 10 (2005), s.517-529.

Barbara Podolak

1982 yılında Yagellon Üniversitesi Türkoloji Bölümünü bitiren Barbara Podolak, aynı yıl asistanlığa başlamış ve 1992 *Język turecki "Hymnu Wiary" Murada (1580)* adlı teziyle doktor ünvanını almıştır. Çağdaş Türkçe, Cumhuriyet sonrası Türk edebiyatı, Türk kültürü, başlangıç dönemi Başkurt metinleri üzerine çalışmalar yürütmektedir.

- “Die türkische Sprache in ‘Breve compendium fidei catholicae turcico textu’ (1721) von Michał Ignacy Wieczorkowski, I Ortographie, II Lautlehre, III Flexion”, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*, CML XII, Prace Językoznawcze z. 101, 1990, s.97 – 114.
- “Die türkische Sprache in ‘Breve compendium fidei catholicae turcico textu’ (1721) von Michał Ignacy Wieczorkowski, IV. Wortschatz”, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*, ML VII, Prace Językoznawcze z. 113, 1993, s. 75-93.
- “Der Transkriptionstext von Michał Ignacy Wieczorkowski ‘Breve compendium fidei Catholicae Turcico textu ...’ (1721)”, STC, 1, Kraków 1995, s. 23-89.
- “Die türkische Sprache in ‘Breve compendium fidei catholicae turcico textu’ (1721) von Michał Ignacy Wieczorkowski, V. Wörterbuch”, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu*

Jagiellońskiego, MCCXLI, Prace Językoznawcze z. 120, 2000, s. 151-178.

- "Obraz Turcji i ludów tureckich w polskich podręcznikach do historii" (Polonya Tarih Dersi Kitaplarındaki Türkiye ve Türk Halklarının Tasviri, Wśród jarlyków i فرمانów, Materiały z sesji naukowej poświęconej pamięci dra Zygmunta Abrahama-mowicza, Kraków 2004.
- "Słownictwo pochodzenia orientalnego w powieściach i opowiadaniach Władysława Łozińskiego" (Władysław Łoziński'nin hikaye ve romanlarında doğu kökenli kelimeler), STC, 10, Kraków 2005, s.311-346.

Marzanna Pomorska

- "Arabic loanwords in Chulym", RO, 58/1, 2005, s.141-147.
- "Middle Chulym noun formation", Kraków : Księgarnia Akademicka, 2004, 256 s.
- "Consonant alternations in Čulym", FO, 37, 2001, s.151-158.
- "The Chulym and their language : an attempt at a description of Chulym phonetics and nominal morphology", TDA, 11, 2001, s. 75-123.
- "Consonant alternations in Čulym", FO, 36, 2000, s.247-257.
- "New-Persian loanwords in Anatolian-Turkish dialects", STC, 5, 1998, s.193-208.
- "Stachowski, Marek : Studien zum Wortschatz des jakutischen Übersetzung des Neuen Testaments, Kraków : Enigma, 1995, 57 s.
- "Some names for "button" in Turkic languages", SEC, 1, 1996, s.63-76.
- "New-Persian and Arabic loan words in the Azeri dialect of Tabriz", FO, 31, 1995, s.71-88.
- "New-Persian loanwords in Anatolian-Turkish dialects", STC, 1, 1995, s.91-123.
- "On the phonetical adaptation of some Russian loanwords in Tuvinian", ZNUJ, 1164Prace Językoznawcze, 117, 1995, s.93-102.
- "An Azeri dialect of Tabriz: an attempt at phonological description", FO, 30, 1994, s.143-161.

Magdalena Ebo

- "A note on the Turkic background of a Mator word for 'Eastern', FO, 37, (2001), s.113-114.
- "System nazw stron świata w językach tureckich na tle innych języków" (Diğer Diller ile Karşılaştırmalar Işığında Türk Dillerindeki Coğrafi Yön İsimleri), Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego Prace Językoznawcze, 121 (2003), 71-114.
- "O dwóch wyrazach polskich pochodzenia altajskiego i ich odpowiednikach wschodniosłowiańskich" (Altay Kökenli İki Polonya Sözcüğüne ve Onların Doğu Slavca Karşılıklarına Dair), Świat Słowian w jęky i kulturze, IV (2003), s. 111-115.
- "The Karaim names of Sunday and Monday", STC 10 (2005), s.131-135.

Piotr Nykiel

1996 yılında Yagellon Üniversitesi Türkoloji Bölümünden mezun olan Piotr Nykiel I. Dünya Savaşında Galiçya Cephesi'nde şehit olan Türk askerlerinin Polonya topraklarında gömülme yerlerinin tespit edilmesini amaçlayan bir projede görev almıştır. Sembolik bir anıt olan Türk Şehitliği, 1997'de Krakow'daki Rakowice Mezarlığı'nda T. C. IX. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından açılmıştır. Her yıl 19 Nisanda bu şehitlikte şehitler anısına Türk ve Polonyalı yetkililerce anma programı düzenlenmektedir. 2000–2004 yılları arası Polonya Ankara Büyükelçiliğinde II. Katip olarak çalışan Piotr Nykiel, 2004 yılında mezun olduğu bölüme asistan olmuştur. *1914 – Mart 1915 Ege Bölgesindeki Deniz Harekatı* adlı doktora tezini hazırlamıştır. Genellikle Türk tarihi alanında çalışmalar yapmakta olup özelde de Çanakkale savaşları üzerine araştırmalar yürütmektedir.

- "Porażka Floty Sprzymierzonej w Dardanelach (18 marca 1915)", [Birleşik Filo'nun Çanakkale Boğazı'ndaki yenilgisi (18 Mart 1915)], *Morza, Statki i Okręty*, nr 4, lipiec-wrzesień '98, s. 48-55.
- "Półksiężyc w Galiacji" (Galiçya'da Hilal), *Komandos*, 1998, 1. kısım No: 11(75), s. 43-46; 2. kısım No: 12(76), s. 40-41.
- "Ostatnia misja „E15” (E 15 Denizaltının Son Harekatı), *Okręty Wojenne*, 1/2000 (36), s.14-19.
- "Was it Possible to Renew the Naval Attack on the Dardanelles Successfully the Day After 18th March?", *The Gallipoli Campaign International Perspectives 85 Years On – Conference Proceedings 24-25 April 2000*, Atatürk & Gallipoli Campaign Research Center, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale 2002, s. 110-115; aynı metin yazarın özel web sayfasında: www.navyingallipoli.com
- "Some comments and further information on never trust a fisherman memories of the 2002 tour", *The Gallipolitan*, No.: 102 Autumn 2003, London, s. 14-16.
- "The Role of the Turkish Strategists in Shaping the Early Conceptions of Defense of the Dardanelles (September 1914 – March 18, 1915)", 2003 yılında Ankara'daki V. Uluslar Arası Atatürk Kongresi'nde sunulmuş olan bildiri (kongre bildiri kitabında çıkmıştır; ayrıca www.navyingallipoli.com web adresinde de bulunmaktadır)
- "Minesweeping Operation in the Dardanelles (February 25 – March 17, 1915)", *The Turkish Yearbook of Gallipoli Studies*, Issue: 2, March 2004, s.81-115 [bu metin www.navyingallipoli.com web adresinde de bulunmaktadır]
- "The Poles in the Gallipoli Campaign", *The Gallipolitan*, No.: 105 Autumn 2004, London, s. 48-50.

- "Lehistan'dan bugünkü Polonya'ya, Polonya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği'nin Resmi Tanıtım Kitabı", Ankara 2001 (I. baskı), Ankara 2003 (II. güncellenmiş baskı). – derleme ve birkaç bölümün yazarlığı.
- "Credibility of Historical Sources Confronted with Battlefield Research. Outline of the Issue on the Example of two Demolition Landings in Kumkale and Seddülbahir (February, 26 and 27, 1915)", Gallipoli in Retrospect 90 Years on / 90. Yıl Dönümünde Çanakkale Savaşlarını Düşünürken, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Atatürk ve Çanakkale Savaşları Araştırma Merkezi, Çanakkale, 2005, s. 83-94
- "1914-16 tarihler arasındaki Çanakkale Deniz Savaşlarına ait özel web site: www.navyingallipoli.com

Çalışmalardan da anlaşılacağı üzere Polonya Türkoloji'sinin oldukça ciddi başarıları vardır. Uluslararası alanda kendine saygın bir yer kazanmıştır. Yerinin daha da zenginleşmesi için gerekli altyapı birikimine sahiptir. Polonya Türkoloji'sinde yapılan çalışmalar sadece Türkiye ile sınırlı kalmamış, geniş Türk coğrafyasının her alanıyla ilgili konular üzerinde yoğunlaşmıştır. Gerek tarihi Türk yazı dilleri ve edebi türleri, gerekse günümüz Türk lehçelerine dair yapılan çalışmalar ve Türk tarihinin değişik boyutlarının irdelenmesi, Türkiye ile Polonya arasında bir köprü oluşturmuştur. Övgüye layık bu araştırmalar, Türkoloji biliminin uluslar arası sahada giderek önem kazanmasına zemin hazırlamaktadır. Şu an Krakov'daki Türkoloji Bölümünde; Oğuz dilleri Çuvaşça ile Golas; Kıpçakça ile Barbara Podalak; Sibiryada dilleri ile Marek Stachowski ve Marzanna Pomorska; Balkanlarda kullanılan Türk ağızlarıyla Stanislaw Stachowski, Eski Türkçe ile Jan Ciopinski ve Marek Stachowski; eski Türk edebiyatı ile Ciopinski, yeni Türk edebiyatıyla Grazyna Zajac ilgilenmektedir. İlk başlarda Kowalski'nin daha sonraları W. Zajackowski ve şimdilerde de şu an bölümde görev yapan öğretim elemanları sayesinde Krakov Türkolojisi Türk bilim dünyasında hep var olmuştur olmaya da devam edecek birikime sahiptir.

KISALTMALAR

AOH=Acta Orientalia Hungarica

AAS=Asian and African Studies,

AO= Archiv Orientalni

CAJ = Central Asiatic Journal, Wiesbaden.

Ëtim. - Ëtimologija, Moskva

FO = Folia Orientalia, Kraków.

IIAS = Newsletter of the International Institute for Asian Studies, Leiden.

JP = Język Polski, Kraków.

JSFOu = Journal de la Société Finno-Ougrienne, Helsinki.

JT = Journal of Turkology, Szeged.

KULR = Kyoto University Linguistic Research, Kyoto.

- MK= Myśl Karaimska
 MT - Materialia Turcica, Göttingen
 PO = Przegląd Orientalistyczny (Warszawa)
 PrJ = Zeszyty Naukowe UJ. Prace Języko-znawcze, Kraków.
 RO = Rocznik Orientalistyczny, Warszawa.
 SEC = Studia Etymologica Cracoviensia, Kraków.
 SFPS = Studia z filologii polskiej i słowiańskiej, Warszawa.
 Slav. = Slavica, Debrecen.
 SSH = Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest.
 SPKNOddz - Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Krakowie (Kraków)
 STC = Studia Turcologica Cracoviensia, Kraków.
 TDA = Türk Dilleri Araştırmaları, Ankara / İstanbul.
 TKA= Türk Kültürü Araştırmaları
 TL = Turkic Languages, Wiesbaden.
 TULIP = Turkish Linguistic Post, Mainz.
 †UAYb = Ural-Altäische Jahrbücher / Ural-Altaiic Yearbook, Bloomington.
 ZDMG = Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, Stuttgart.
 ZNUJ= PrHist Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Historyczne (Kraków)

BİBLİYOGRAFYA

- Tryjarski, Edward (1983), 'Warsaw Turkology', *Oriental Studies in the Sixty Years of Independent Poland*, Warschau .
- Łakta, Jerzy S. (tarihsiz) *Lehistan'dan Gelen Sefirler-Türkiye-Polonya İlişkilerinin Altı Yüzyıl, İstanbul*.
- Abrahamowicz, Zygmunt (1984-1985) 'Turkology in Poland: Achievements and Some Problems for Future Development' *International Journal of Turkish Studies III*, 123-138
- Dubiński, Aleksander (1990) 'Turkologie In Polen' *Materialia Turcica*, Band, XIV, 100-118.
- M.Lewicki, *Władysław Kotwicz*, RO, XVI (1950), 1953, s.XI-XXIX; E. Tryjarski, *Studia Turcologiczne Władysława Kotwicza*, Nauka Polska, XXI, 2, 1973, s.139-145.
- A. Zajęczkowski, *Tadeusz Kowalski ve Şark Hakkındaki Eserleri*, TDE Dergisi, III, İstanbul 1950, s.12-13.
- W. Zajęczkowski, *Władysław Zimnicki* PO, 3, (111), 1979, s.337-338; aynı yazar FO, XX, 1979, s.315-316
- J. Ciopiński, *Włodzimierz Zajęczkowski*, FO, XXII (1981-1984), 1985, s.373-374.
- A. Dubiński, *J.Reychman, uczony, pedagog, popularyzator nauki*, PO, 1 (93), 1975, s.5-11.
- Ali Fehmi Karamanhoğlu, *Ananiasz Zajęczkowski Hayatı-Eserleri*, TDE Dergisi, XIX, 1971, s.1-34.